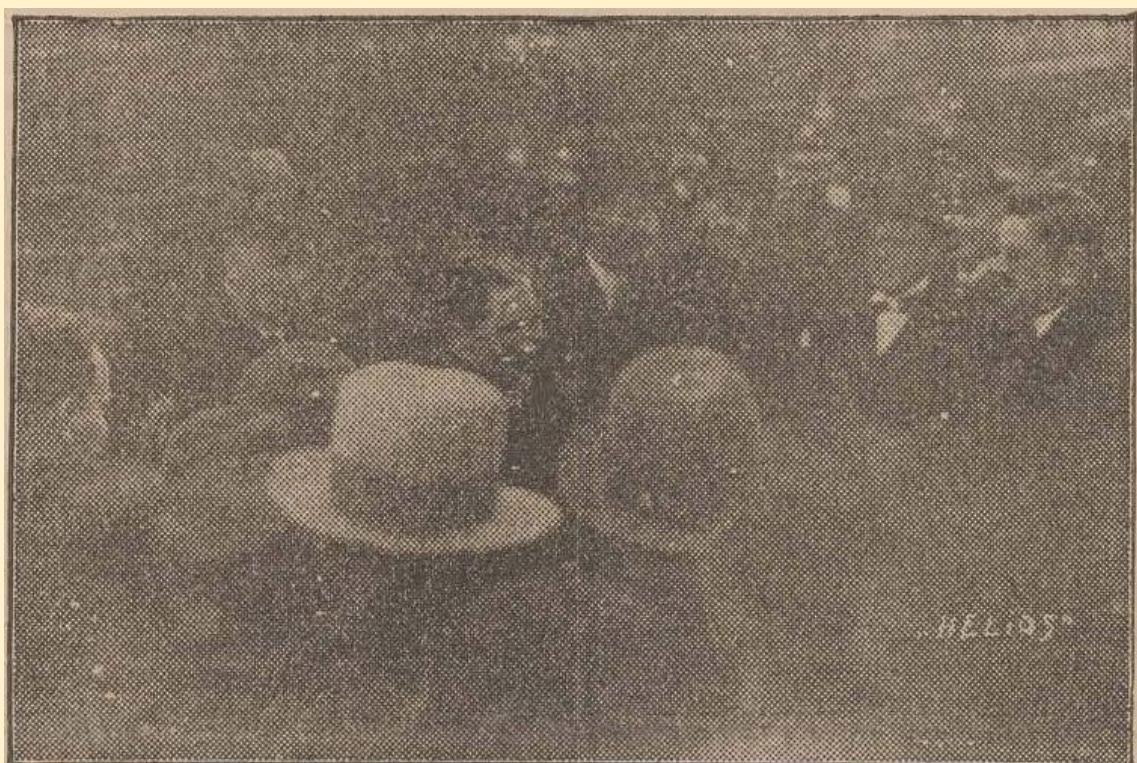

Nahum Sokolov u Sarajevu

DOČEK G. NAHUMA SOKOLOVA NA SARAJEVSKOJ STANICI

Mart 1928.

Nahum Sokolov u Sarajevu

Slike i tekst preuzeti su iz nedeljnih sarajevskih
jevrejskih novina „**JEVREJSKI GLAS**“,
od 23. marta 1928. godine, god. I, broj 10, strane 1 do 5
i
od 30. marta 1928. godine, broj 11, strana 2
Autori tekstova nisu navedeni

PUT G. NAHUMA SOKOLOVA IZ BEOGRADA U SARAJEVO

Noćnim ekspresom, u utorak, 13. marta o. g., oputovao je predsjednik Egzekutive Cijonističke Organizacije g. Nahum Sokolov, u pratnji svoje kćeri gđice Sokolov, g. Lazara Avramovića sa gospođom i g. Šemaja Demaje u Sarajevo. Tim putem, na mnogim stanicama, iako je većim dijelom putovao noću, priređeni su g. Sokolovu sa strane Jevreja lijepi dočeci i ovacije.

U **Bosanskom Brodu** pozdravio je gosta predsjednik jevrejske opštine g. Alfred Goldberger. Njega je naročito obradovalo što ga je zapala čast da pozdravi predsjednika na vratima Bosne. Tom prigodom predat je g. Sokolovu, u ime opštine, buket cvijeća.

Lijep doček su mu spremili i **zenički Jevreji**. Veliki dio zeničkih Jevreja je izašao na stanicu da pozdravi rijetkog gosta.

U **Visokom** je izišla pred g. predsjednika naročita opštinska deputacija koja je goste otpratila jedan veliki komad puta.

Strana 5.

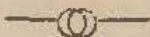
PUT G. NAHUMA SOKOLOVA IZ BEOGRADA U SARAJEVO.

Noćnim ekspresom, u utorak, 13. marta o. g., oputovao je predsjednik Egzekutive Cij. Organizacije g. Nahum Sokolov, u pratnji svoje kćeri gđice Sokolov, g. Lazara Avramovića sa gospođom i g. Šemaja Demaje u Sarajevo. Tim putem, na mnogim stanicama, iako je većim dijelom putovao noću, priređeni su g. Sokolovu sa strane Jevreja lijepi dočeci i ovacije.

U Bos. Brodu pozdravio je gosta predsjednik jevrejske opštine g. Alfred Goldberger. Njega je naročito obradovalo što ga je zapala čast da pozdravi predsjednika na vratima Bosne. Tom prigodom predat je g. Sokolovu, u ime opštine, buket cvijeća.

Lijep doček su mu spremili i zenički Jevreji. Veliki dio zeničkih Jevreja je izašao na stanicu da pozdravi rijetkog gosta.

U Visokom je izišla pred g. predsjednika naročita opštinska deputacija koja je goste otpratila jedan veliki komad puta.

JEDNA SVEČANOST

Na ulazu u naš šeher, na stanici predsjednik Egzekutive Cionističke Organizacije i cionistički prvak g. Nahum Sokolov je nagovijestio jednu svečanost, jedan praznik, koji se ima za vrijeme njegovog boravka, u Sarajevu, slaviti. Za boravka svog u Sarajevu, u svojim govorima i u privatnim razgovorima, često je spominjao i opominjao na to da se u jevrejskom Sarajevu slavi svečanost. I mi mitingu dama, u konačnoj riječi, najavio je završetak te svečanosti, koja je bila lijepa.

U Sarajevu se, odista, slavila, za boravka g. Nabuma Sokolova, jedna lijepa svečanost. Nije to bila, dakle, jedna riječ, fraza g. Sokolova, niti samo njegova želja da to bude jedna svečanost, niti nastojanje njegovo da nam je sugeriše. Ne, već je to bila svečanost koju sarajevsko Jevrejstvo nije do danas još doživjelo i koju ono neće lako zaboraviti. G. Sokolov je svojom nazočnosti, svojom živom i ubjedljivom riječi, svojom pjesničkom dušom preobrazio obične dane u prazničke, sahatske. Jer kao što se na praznik čovjek odbije od svib briga i grubosti dana i primakne carstvu bez-interesnih osjećanja i duševnog mira, tako smo se i mi, slušajući staro-novu pjesmu jevrejskog naroda iz usta gosp. Sokolova, prenosili iz nepravredne sadašnjice u budućnost, u kojoj će vladati mir i ljubav. I uljuljkivani tom pjesmom, pjesmom slobode i mira, slavili smo svečanost, koja je bila lijepa.

I Sokolov je slavio s nama zajedno tu svečanost. On je uživao u našem gradu i našoj zajednici. Jevrejski život, pun i jedar, ga je oduševljavao. Naše su mu se opštine svidjele... Jevrejske ustanove su mu izvukle iz ustiju mnogo pohvalnih riječi. Pinkes ga je naročito zanimao. Gostoprimstvo naše ostaće mu uvijek u pameti itd. itd. I usred tog slavlja, iskrenog i nepatvorenog, koje je slavilo cjelokupno Jevrejstvo našeg grada, i staro i mlado, i muško i žensko, on nam je davao, iskreno i od srca, razne časti i odlikovanja. Rekao nam je da je Sarajevo «mati u Izrailju», odlikovao nas je kolajnom «legije časti», i, na odlasku, s vagonskih prozora, uzviknuo nam je «Sarajevo je dobro».

Boravak g. Sokolova u Sarajevu bio je za nas jedna svečanost, jedna jevrejska svečanost. Na jevrejske svečanosti ne jede se samo, ne pije se samo i ne veseli se samo, već se i razmišlja, ozbiljno se razmišlja. Jevrejski praznici nisu samo priilike kada nas se potsjeća na minula vremena i događaje, već su i mementi na dužnosti, zadaće u sadašnjosti za budućnost. Tako i svečanost, koju smo proslavili zajedno sa Sokolovom, nije nam pružila samo priliku da se obradujemo nazočnosti njegovoj, da se naužijemo uspjeha koje je do danas

jevrejski narod postigao na svom obnovnom djelu, već nas je i strogo opomenula na rad i žrtve koje imamo da doprinesemo za narod i njegovu obnovu.

G. Nahum Sokolov u Sarajevu

VELIČANSTVEN DOČEK NA STANICI. — MITING U NARODNOM POZORIŠTU. — RAZGLEDAVANJE JEVREJSKIH USTANOVA. — POZDRAVNO VEĆE U JEVREJSKOM KLUBU. — POSJETE KOD PREDSTAVNIKA VLASTI. — MITING DAMA I OSNIVANJE PODRUŽNICE WIZO. — ISPRAĆAJ NA STANICU.

VELIČANSTVEN DOČEK NA STANICI

Sarajevski Jevreji nisu do danas primili u svoju sredinu ni jednog od svojih nacionalnih vođa. A oni su to željeli, što se vidjelo iz oduševljenja koje je zavlдалo u našoj zajednici na prvu vijest o dolasku jednog od cionističkih prvaka i predsjednika Egzekutive Cionističke Organizacije, uvaženog g. Nahuma Sokolova. To se oduševljenje očitovalo i zapažalo u nestrpljivom očekivanju velikog gosta, koje je, iz dana u dan, postajalo sve nestrpljivije, u velikom interesovanju za sve priredbe koje su se priređivale u čast velikog gosta i u veličanstvenom dočeku, koji mu je, u srijedu, 14. marta o. g., u 2 sata po podne, sarajevsko jevrejsko građanstvo priredilo. Na mnogim jevrejskim kućama

izvještene su jevrejske zastave a mnogi su trgovci, za tu prigodu, okitili svoje izloge jevrejskim trakama i magen-davidima.

Još mnogo prije 2 sata, kada je određen, po programu, dolazak g. Sokolova, našla se na stanici nepregledna masa jevrejskog građanstva na okupu. Kraj kancelarije željezničkog predstojnika, za ćilimom u tu svrhu postavljenim, a na kojem je bilo izvezeno velikim slovima «Dobro došao», stajao je građanski odbor za doček Nahuma Sokolova, sastavljen od reprezentanata svih jevrejskih društava i ustanova. Tu su se nalazili još i delegati višegradske, travničke i zeničke jevrejske zajednice i reprezentanti štampe.

Voz je ušao u sarajevsku stanicu s jednim zakašnjenjem od četvrt sata. Kad se g. N a h u m S o k o l o v, u pratnji svoje kćeri gđice Sokolov, g. Lazara A v r a m o v i ć a, predsjednika Kuratorija za Keren Hajesod u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca i njegove supruge, g. Š e m a j e D e m a j a, narodnog poslanika i sarajevske delegacije, poslano sa strane građanskog odbora visokom gostu u susret, pojavio na vratima salonskih kola, iz hiljadu grla se zaorio gromki «Hedad».

G. Nahuma Sokolova, još na stanici, pozdravio je pročelnik građanskog odbora za doček nadržabin g. dr. M o r i c L e v i ovim riječima:

Visoko poštovani naš prvak i vođo, gosp. Nahum Sokolov!

Srećan sam što mi je zapala čast u dio da Vas, visoko poštovani gospodine, ispred Jevreja grada Sarajeva, pozdravim dobrodošlicom.

Jevreji grada Sarajeva poštuju i cijene Vaše velike zasluge koje ste stekli za preporod jevrejskog naroda u svetoj prastaraj domovini, u Palestini. Oni se osjećaju osobito počašćenim i odlikovanim Vašom cijenjenom posjetom i srećni su što Vas mogu pozdraviti kao svog gosta, iako, na žalost, za kratko vrijeme, i da čuju Vaše mudre riječi i savjete o našem budućem radu i nastojanju za obnovu jevrejske domovine.

Pozdravljam Vas svesrdno u ime Jevreja našega grada i kličem Vam:

Dobro nam došao mili i poštovani goste, rebi Nahran Sokolov! Hedad! Živio!

Zatim je gđica G r a z i a, kćerka g. Alberta Alkalaja pozdravila je goste sa nekoliko riječi na hebrejskom jeziku, i predala g. Sokolovu buket cvijeća. Očito dirnut, g. Sokolov je poljubio mladu hebrejisticu u čelo.

Gđici Sokolov je predala buket cvijeća gđa. Rifka nadržabina dra. Levija, a gđi. Lazara Avramovića g. Dr. Žiga Bauer.

Na to je uzeo riječ g. Sokolov, koji je, na njemačkom jeziku, rekao ovo:

Ja sam oduševljen tim veličanstvenim dočekom koji mi prirediste. Ja sam oduševljen i dočekom koji su mi priredile one male stanice, na putu iz Broda za Sarajevo. Oduševljen sam, jer sam običan, jednostavan čovjek i jer to vaše oduševljenje ide na račun ideala kojemu ja služim, a koje je i Vama ideal. Ja ne radim u svom interesu, niti u interesu Vašem, već u interesu čitavog naroda. Moj ideal, naš ideal, za koji živimo, trpimo, za koji se borimo i mučimo je ideal narodni, ideal cjeloukupnosti.

Ovaj momenat, ovaj doček je početak jedne velike svečanosti koju ćemo da slavimo i koja će donijeti velike plodove idealu kojem služim i ideji koju zastupam.

Srećan sam što mi se pružila prilika da Vas posjetim, da posjetim jednu staru i dičnu opštinu.

Da žive Jevreji grada Sarajeva i čitavo njegovo pučanstvo!

Zatim je uvaženi gost, u pratnji građanskog odbora i u buci mnogih usklika, ostavio stanicu, sjeo u automobil i odvezao se u hotel Evropu, gdje je i odsjeo.

G. Nahum Sokolov u Sarajevu

VELICANSTVEN DOČEK NA STANICI. — MITING U NARODNOM POZORIŠTU. — RAZGLEDAVANJE JEVREJSKIH USTANOVA. — POZDRAVNO VEČE U JEVREJSKOM KLUBU. — POSJETE KOD PREDSTAVNIKA VLASTI. — MITING DAMA I OSNIVANJE PODRUŽNICE WIZO. — ISPRAČAJ NA STANICI.

VELICANSTVEN DOČEK NA STANICI

Sarajevski Jevreji nisu do danas primili u svoju sredinu ni jednog od svojih najpoznatijih vođa. A oni su to željeli, što se vidjelo iz oduševljenja koje je izazvalo u našoj zajednici na prvu vijest o odlasku jednog od čionističkih prvaka i predsjednika izvršne Cionističke organizacije, uvaženog g. Nahuma Sokolova. To se oduševljenje očitovalo i započelo u nestrpljivom očekivanju velikog gosta, koje je, iz dana u dan, postajalo sve nestrpljivije, u velikom interesovanju za sve priredbe koje se priredivale u čast velikog gosta i u velikom veselom dočeku, koji mu je, u srijedu, 14. marta o. g., u 2 sati po ponoći, sarajevsko jevrejsko građanstvo priredilo. Na mnogim jevrejskim kućama izvješene su jevrejske zastave a mnogi su trgovači, za tu prigodu, okitili svoje izloge jevrejskim tkaninama i magendalovima.

U 10.30 mnogo prije 2 sata, kada je određen, po programu, dolazak g. Sokolova, naša se na stanici nepregledna masa jevrejskog građanstva na okupu. Kraj kancelarije željezničkog predstojnika, za filimom u tu svrhu postavljenim, a na kojem je bilo izvezeno velikim slovima «Dobro došao», stajao je građanski odbor za doček Nahuma Sokolova, sastavljen od reprezentanata svih jevrejskih društava i ustanova. Tu su se nalazili još i delegati višegradske, travničke i zeničke jevrejske zajednice i reprezentanti štampa.

Voz je ušao u sarajevsku stanicu s jednim zakasnjenjem od četvrt sata. Kad se g. Nahum Sokolov, u pratnji svoje kćeri gđice Sokolov, g. Lazara i Avramovića, predsjednika Kuratorija za Kerem Hajosud u Kraljevini Srbija, Hrvata i Slovenaca i njegove supruge, g. Semaje Demaja, narodnog poslanika i sarajevske delegacije, poslato sa strane građanskog odbora visokom gostu u susret, pojavio na vratima sionskih kola, iz hiljadu grla se zorio gromki čitav doček.

G. Nahuma Sokolova, još na stanici, pozdravio je pročelnik građanskog odbora za doček nadrabrin g. dr. Moric Levi ovim riječima:

Visoko poštovani naš prvak i vođa, gosp. Nahum Sokolov!

Srećan sam što mi je zapala čast u čelo da Vas, visoko poštovani gospodine, ispratim Jevrejske grada Sarajeva, pozdravim dobrodošlom.

Jevreji grada Sarajeva poštuju i cijene Vaše velike zasuge koje ste stekli za preporod jevrejskog naroda u svetoj prastarjoj domovini, u Palestini. Oni se osjećaju osobito počašćenim i odlikovanim Vašom čijenoštom posjetom i srećni su što Vas mogu pozdraviti kao svog gosta, iako, na žalost, za kratko vrijeme, i da žuej Vaše mudre riječi i savjete o našem budućem radu i nastojanju za obnovu jevrejske domovine.

Pozdravljam Vas svesrdno u ime Jevrejske našega grada i klijem Vam:

Dobro nam došlo mili i poštovani goste, rebi Nahman Sokolovi Hadadi Zivot!

Zatim je gđica Grazia, kćerka g. Alberta Alkalaja pozdravila je goste sa nekoliko riječi na hebrejskom jeziku, i predala g. Sokolovu buket cvijeta. Očito dirnut, g. Sokolov je poljubio mladu hebrejalicu u čelo.

Gđici Sokolov je predala buket cvijeta gđa Rifka nasrabin dr. Levija, a gđi i Lazaru Avramovića g. Dr. Ziga Bauer.

Na to je uzeo riječ g. Sokolov, koji je, na njemačkom jeziku, rekao ovo: «Ja sam oduševljen tim veličanstvenim dočekom koji mi priredite. Ja sam oduševljen i dočekom koji su mi priredile one male stаницe, na putu iz Broda za Sarajeva. Oduševljen sam, jer sam običan, jednostavan i jednostavan i jer to važe oduševljenje ide na račun ideala kolemu je slušim, a koje je i Vama ideal. Ja ne radim u svom interesu, ni u interesu Vašem, već u interesu čitavog naroda. Moj ideal, naš ideal, koji je živimo, trpimo, a koji se borimo i mučimo je ideal narodi, ideal cjelokupnosti.»

Ovaj momenat, ovaj doček je početak jedno velike svečanosti koju ćemo da slavimo i koja će donijeti velike plodove idealu kojem služim i ideji koju zastupam.

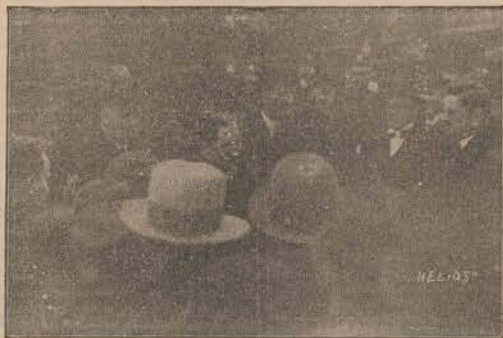
Srećan sam što mi se pružila prilika da Vas posjetim, da posjetim jednu staru i dječju opštinu.

Da žive Jevreji grada Sarajeva i čitavo njegovo pučanstvo!

Zatim je uvažen gost, u pratnji građanskog odbora i u buci mnogih uslika, ostavio stanicu, sjeo u automobil i odvezao se u hotel Evropu, gdje je i odsjeo.

VELIKI MITING U NAR. POZORIŠTU.

Istoga dana, u 7 sati u večer, održan je u Narodnom Pozorištu veliki miting. Riječi je kada Narodno Pozorište bilo ovaako puno. I pred vratima njegovim stajao je još jedan veliki broj interesovanog svijeta, koji se morao vratiti kući,

DOČEK G. NAHUMA SOKOLOVA NA SARAJEVSKOJ STANICI

jer nije mogao dobiti ulaznice. Veliko se interesovanje za riječ predsjednika g. Sokolova vidjelo i u tome što je još u subotu, prvi dan prodavanja karata za miting, ova sva karta rasprodana. Mitingu su prisustvovali svine vlasti sa većim zapanom g. Mil. Nikolićem na čelu.

Miting je otvorila «Lira» pjevanjem «Aelije», pod odličnim dirigovanjem g. Ljube Dujca, muzicvano i smagolaglo pjevanje našeg pjevačkog društva unijelo je u publicu neko prazničko nasirovanje.

Gosta je pozdravio u ime građanskog odbora za doček i u ime Jevrejske grada Sarajeva, najprije hebrejski, zatim srpsko-hrvatski, nadrabrin g. dr. Levi. On je rekao ovo:

Brat i sestrol

Ne nalazim dovoljno riječi da dam oduška osjećajima Jevrejske našega grada prema svom očnom prvaku i vođi, velikom predavaču jevrejskoga dana, gospodinu Nahumu Sokolovu, koga mi, evopscima imamo sreću da pozdravimo u našoj sredini. Što znači gojva namuna Sokolova za jevrejski narod, od kojega je zamisljaja njegov obitni i svestrani znanstveni i kulturni rad, a naročito njegovo djelovanje kao čionističkog vođe, to će i sam nauca pokoljenja biti kadra da dovoljno ocijene i uvaze. Mi stojimo njemu prebuzi, naša je perspektiva prema njemu jako skućena, te istom što vidimo njegovu veliku konturu.

Uz našeg predsjednika Weizmanna, naš je Sokolov drugi stup, na kojem leži cijeli teret i sva odgovornost za rad i uspjeh naše Cionističke Organizacije na obnovi jevrejske domaje u Erec Israelu. On je jedan od najprominentnijih predstavnika preporoda jevrejskog duha i jedan od najjačih pobornika za slobodu jevrejskoga naroda.

Odan svojoj svetoj i velikoj misiji, pored svih važnih poslova i teških briga za ostvarenje naših zajedničkih ideala, on nalazi još dovoljno vremena, da svaki čas iznenadi i obdari jevrejsku javnost svojim dubokim znanstvenim radovima i djelima. A šta više, draga braćo, evo ga vidite u svojim starim danima, gdje nosi

teško breme svete svoje misije, on ne sledi sebe od teških i napornih putovanja i svo ga nalarimo kao elastična i svjeđa mladica čas u Južnoj Africi, čas u Americi, u Kanadi, u raznim metropolama i gradovima Evrope i izvan nje, da svojim ubjedljivom riječi, a još više, da svojom, od svih Jevreja poštovanom, ličnoću bodri i sokoli našu braću na usrajni i pozitivni rad za našu zajedničku svetu stvar.

«On je došao i u prestonicu naše Kraljevine, bio je primljen u audijenciju kod našeg uzvišenog i dićnog Kralja, razgovarao je i sa najodličnijim predstavnicima naše Kraljevske Vlade i srećni smo, što će iz naše Kraljevine ponijeti najbolje misle o jednoj slobodnoj državi, koja, cijeneći nadsave svoju slobodu, podjeljuje istu svim svojim pripadnicima bez razlike vjere i narodnosti.»

Potrudilo se naš prvak i vođa i do nas, u naše ljepo želje Sarajeva.

Braćo i sestrol

Cijonizam nije više pokret jednog izvesnog kruga unutar Jevrejsva, on obuhvata danas cijeli jevrejski narod. Svaki Jevrejin, koji još nešto osjeća za svoju zajednicu, mora da upregne sve svoje sile i doprineše najveće materijalne žrtve za ostvarenje ovog našeg velikog ideala. Cijonizam nije više, ako hoćete, ni samo naša, isključivo i vre-

govor g. predsjednika je učinio velik utisak na prisutnike, koji su se mirno razišli knecima pod dojom riječi čionističkog prvaka i diplomate svjetskog glasa.

Iza predavanja, u stanu predsjednika sef. Opštine g. Avrama Majera Altareca održano je sjelo u čast gosp. N. Sokolova. Sjelo je trajalo duboko iza ponoći. Usim gostiju, bio je pozvan na sjelo jedan veliki broj uglednih sarajevskih ličnosti.

RAZGLEDAVANJE JEVREJSKIH USTANOVA.

U četvrtak, 15. marta, u jutro, posjetio je g. Sokolov sa svojim društvom, u pratnji građanskog odbora sa nadrabrinom g. dr. Moric Levijem na čelu, važnije sarajevske jevrejske ustanove. Nešto ma lo za 10 sati, stigao je u sef. Opštinu, gdje se zadržao skoro 2 sata. U kancelariji sef. Opštine dočekali su velikog gosta nekoi članovi opštinskog odbora sa predsjednikom g. Avramom Majerom Altarecom na čelu. Tu je najprije razgledao opštinsku biblioteku. Naročito mu se sviđio stari pinkeo koji predstavlja za sarajevsku opštinu i za istraživanje njene prošlosti veliku vrijednost. U novom pinkeo je otvorena nova stranica prigodom dolaska njegova. Posljednja stranica je otvorena za polaganje kamena temeljca velikog sefardskog hrama u Sarajevu. U pinkeo, pod posvetom, njemu učinjenom, g. Nahum Sokolov je zabilježio, na hebrejskom, ovo: «Naročiti mi užitek pružaju posjeta koju činim ovom svetištu sarajevskih Sefarada i činjenica da sam u njoj sreo sveštenstvo sa g. dr. Moric Levijem na čelu i vijeće tako jedne drevno i odlične opštine. Blagosilvljen našu braću: bio Gospod Bog s Vama i sa svim vašim djelima! Napredujte na diku i slavu Vaše zajednice.»

Nahum Sokolov.

Iza toga je slijedio potpis gđice Sokolov.

G. Lazar Avramović je potpisao pinkeo sa posvetom na jevrejsko-španakom jeziku, u ime jugoslavenskog kerem tiješoda. Na tu posvetu je naučata potpis njegova supruga gđa Matilda Avramovića, isto je učelo i g. Semaja Demaja kao narodni poslanik.

Iza toga je g. Sokolov posjetio «Safa Berutu», koja se nalazi iza u zgradi sef. opštine, narjivi učitelj i upravitelj hebrejske škole g. Jakov Mestrov izveo je pred velikog gosta svoje učeničke koji su ležerno i likvidno odgovarali na razna pitanja iz jevrejske istorije i zapaletinogralje. Pitanja je postavljao, o sim g. Maestru, i sam g. predsjednik g. Sokolova je rad i uspjeh u «Safa Beruti» oduševio.

U «Gan-aeladim» je dočekala velikog gosta poštivom učiteljica gđica Konforte. Ubenica Donka Papo je predala g. Sokolovu kitu cvijeta, a učenik Bahar gđici Sokolov. Djeca u «Gan-aeladim» su deklarovala hebrejske pjesme, igrala jevrejske igre i odgovarala na pitanja njihove učiteljice. G. Sokolov je bio dirnut lijepim radom u ovoj školi, što je naročito izrazio nadrabrinu g. dru Leviju.

Iza posjete u opštinu, posjetio je g. Sokolov gradnju novog sef. hrama, koju je razgledavao osobitim interesom i divljenjem.

Poslije toga, odvezao se automobilom do stana g. Chajima Weitznera, starog svog poznanika, koji je već duže vremena bioštan. Razgovor između g. Sokolova i g. Weitznera bio je veoma ardačan i prijateljski. G. Weitzner je izjavio da je to njegov najljepši trenutak u starim njegovim danima.

Toga dana je prirodio u čast uvaženim gostima nadrabrin g. dr. Moric Levi. Na ručku je bilo osim gostiju i mnogo drugih pozvanika.

U 6 sati bili su gosti pozvani na čaj kod predsjednika ask. opštine g. dra Rothkopfa.

POZDRAVNO VEČE U JEVREJSKOM KLUBU

Istoga dana u večer održano je pozdravno veče u Jevrejskom Klubu. Prostorije Jevrejskog Kluba bile su dupkom pune. Karte za tu priredbu bile su rasprodane 3 dana prije, što je vidan dokaz da su sarajevski Jevreji bili željni riječi i savjeta velikog vođe. Nešto malo iza 9 i po sati, stupio je u svečanu salu g. Sokolov sa svojom kćerkom i beogradskim gostima. Sa svih strana bili su gosti burno pozdravljani sa «Hedada».

VELIKI MITING U NARODNOM POZORIŠTU.

Istoga dana, u 7 sati u več, održan je u Narodnom Pozorištu veliki miting. Rijetko je kada Narodno Pozorište bilo ovako puno. I pred vratima njegovim stajao je još jedan veliki broj interesovanog svijeta, koji se morao vratiti kući, jer nije mogao dobiti ulaznice. Veliko se interesovanje za riječ predsjednika g. Sokolova vidjelo i u tome što je još u subotu, prvi dan prodavanja karata za miting, ona sva kuća rasprodana. Mitingu su prisustvovala civilna vlasti sa velikim županom g. Mil. Mkolićem na čelu.

Miting je otvorila «L i r a» pjevanjem «Aleluje», pod odličnim dirigovanjem g. Ljube Bajca. Milozvučno i sinagogalno pjevanje našeg pjevačkog društva unijelo je u publiku neko prazničko nastrojenje.

Gosta je pozdravio u ime građanskog odbora za doček i u ime Jevreja grada Sarajeva, najprije hebrejski, zatim srpsko-hrvatski, nadrabin g. dr. L e v i. On je rekao ovo:

Braćo i sestre!

Ne nalazim dovoljno riječi da dam oduška osjećajima Jevreja našega grada prema svom dičnom prvaku i vođi, vetlikom predstavniku jevrejskoga duha, gospodinu Nahumu Sokolovu, koga mi evo sada imamo sreću da pozdravimo u našoj sredini. Što znači pojava Nahuma Sokolova za jevrejski narod, od kojega je zamašaja njegov obilni i svestrani znanstveni i kulturni rad, a naročito njegovo djelovanje kao cionističkog vođe, to će istom buduća pokoljenja biti kadra da dovoljno ocijene i uvažavaju. Mi stojimo njemu preblizu, naša je perspektiva prema njemu jako skućena, te istom što vidimo njegovu veliku konturu.

Uz našeg predsjednika Weizmanna, naš je Sokolov drugi stup, na kojem leži cijeli teret i sva odgovornost za rad i uspjeh naše Cionističke Organizacije na obnovi jevrejske domaje u Erec Israelu. On je jedan od najprominentnijih predstavnika preporoda jevrejskog duha i jedan od najjaćih pobornika za slobodu jevrejskoga naroda.

Odan svojoj svetoj i velikoj misiji, pored svih važnih poslova i teških briga za ostvarenje naših zajednićkih ideala, on nalazi još dovoljno vremena, da svaki ćas iznenadi i obdara jevrejsku javnost svojim dubokim znanstvenim radovima i djelima. A šta više, draga braćo, evo ga vidite u svojim starim danima, gdje nosi teško breme svete svoje misije, on ne štedi sebe od teških i napornih putovanja i evo ga nalazimo kao elastićna i svježa mladića ćas u Južnoj Africi, ćas u Americi, u Kanadi, u raznim metropolama i gradovima Evrope i izvan nje, da svojom

ubjedljivom riječi, a još više, da svojom, od svih Jevreja poštovanom, ličnošću bodri i sokoli našu braću na ustrajni i požrtvovni rad za našu zajedničku svetu stvar.

On je došao i u prestonicu naše Kraljevine, bio je primljen u audijenciju kod našeg uzvišenog i dičnog Kralja, razgovarao je i sa najodlučnijim predstavnicima naše Kraljevske Vlade i sretni smo, što će iz naše Kraljevine ponijeti najbolje utiske o jednoj slobodnoj državi, koja, cijeneći nadasve svoju slobodu, podjeljuje istu svim svojim pripadnicima bez razlike vjere i narodnosti.

Potrudio se naš prvak i vođa i do nas, u naše lijepo šeher-Sarajevo.

Braćo i sestre!

Cijonizam nije više pokret jednog izvjesnog kruga unutar Jevrejstva, on obuhvata danas cijeli jevrejski narod. Svaki Jevrejin, koji još nešto osjeća, za svoju zajednicu, mora da upregne sve svoje sile i doprinese najveće materijalne žrtve za ostvarenje ovog našeg velikog ideala. Cijonizam nije više, ako hoćete, ni samo naša. isključivo jevrejska, stvar. On je danas jedan problem opšteg međunarodnog karaktera, koji su svi kulturni narodi pozvani da riješe i moraju ga riješiti.

Radi se o uspostavljenju na sopstvenoj etničkoj bazi onoga naroda, koji je dao cjelokupnom čovječanstvu najsvetiji temelj njegovoj kulturi, radi se o tom, da se nastavi nit istorije ondje, gdje je prije dvije hiljade godina prekinuta, o vraćanju starodrevnim jevrejskim mudracima i prorocima biblijskoga doba, radi se o preporodu jevrejskoga genija, od kojega čovječanstvo imade jos mnogo da očekuje.

Cijonizam ima da riješi problem zblíženja zapadne i istočne kulture. Jevrejski je narod kao nijedan drugi pozvan, da riješi taj veliki problem ljudskoga roda. Porijeklom semita iz Orijenta, vaspitan i prožet kulturom zapada, jevrejski narod će biti kadar da, svojim jakim duševnim osobinama, svojim višetisućljetnim genijem, da čovječanstvu sintezu ovih dviju kultura i da pronađe nove akorde u duši ljudskoga roda.

Braćo i sestre! Velika i sveta je ova naša zadaća. Koliko velika i sveta toliko ogromna i teška, ali dolična neumrlog jevrejskog genija. Jedinstvena je ona u povjesnici čovječanstva, i baš zato pozvan je jevrejski narod da je riješi.

Prvi su koraci učinjeni, čvrsti i zdravi temelji položeni; ne klonite duhom! Podignite oči svoje ovamo, ovom našem starini, gledajte ga u sedamdesetoj

godini života njegovog, u doba kada svaki drugi smrtnik traži mir i brižljivu kućnu njegu, gledajte ga kako on žrtvuje sve, svoj život, svoje zdravlje, sve za naš sveti ideal. Neka on bude naš uzor - Braćo i sestre! Slijedimo ga i slijedimo njegov put!

Nahum Sokolov, h e d a d!

Na to je sa upravnikove lože, gdje je sjedio, u društvu s kojim je iz Beograda stigao i još nekih članova građanskog odbora, burno pozdravljen od razdragane publike, došao na pozornicu.

Na uzdignutoj govornici, održao je g. Nahum Sokolov svoj veliki govor, koji donosimo, u velikim potezima, na uvodnom mjestu.

Govor g. predsjednika je učinio velik utisak na prisutnike, koji su se mirno razišli kućama pod dojmom riječi cionističkog prvaka i diplomate svjetskog glasa.

*

Iza predavanja, u stanu predsjednika sefardske Opštine g. Avrama Majera Altarca održano je sijelo u čast gosp. N. Sokolova. Sijelo je trajalo duboko iza ponoći. Osim gostiju, bio je pozvan na sijelo jedan veliki broj uglednih sarajevskih ličnosti.

ZBOG VAŽNOSTI SADRŽAJA PREDSTAVLJANJA I GOVORA G. NAHUMA SOKOLOVA KOJI JE ODRŽAO NA MITINGU U SARAJEVSKOM NARODNOM POZORIŠTU PRENOSIMO KOMPLETAN TAJ TEKST IZ „JEVREJSKOG GLASA“

Veliki govor Nahuma Sokolova

održan na mitingu u Narodnom Pozorištu, u srijedu, 14. marta o. g.*)

Drage sestre, draga braćo i mnogopoštovani g. nadržabinu!

Govorio bih Vam mojim jezikom, a to je hebrejski, ili Vašim, a to je srpski, ili, ja, odista, neznam kojim jezikom. Govoriću Vam jezikom srca, Vi ćete to prevesti i Vi ćete me razumjeti.

Sada počinje za nas jedna svečanost, i ta će svečanost trajati nekoliko dana. Uvertiru te svečanosti sam već danas vidio i čuo na stanici gdje ste me onolikom živahnosti primili. Sama svečanost je započela danas lijepim govorom Vašeg g. nadržabina, starog mog prijatelja, koga visoko cijenim. Ja sam njegove riječi razumio, jer ja nešto od tog jezika razumijem, i ako ne toliko da bih Vam mogao njime govoriti.

Hebrejski jezik je poznat kao oficijelan jezik, on je jezik centruma u Palestini. Ali ja hoću da me Vi razumijete, i zato ću govoriti jednim drugim jezikom koji je, Vama pristupačan.

Ja mnogo respektiram stare jevrejske opštine, i ja stojim, ovdje, pred jeadnom takvom jevrejskom opštinom, koja je drevna i istorijska. Ja respektiram, uz to, i zemlje, koje su doživjele jednu renesansu. I Vaša je zemlja jedna od takvih koja je sada u procesu da konačno izvede tu renesansu. Ja sam to rekao i Vašem kralju i Vašoj vladi u Beogradu, a to ja to i Vama kažem. Jer ja ne pravim nikakve razlike između onoga što govorim kraljevima i onoga što govorim jednom bratu. Jučer sam govorio s Vašim Kraljem, kojemu sam ovo rekao: Vi ste — mislim: Vaša zemlja — produkt jedne ideje, upravo kao mi Jevreji. To je nama drago, sveto i važno. Mi oboje bijasmo pod jednom izvjesnom vladom, mislim Vaša zemlja i Palestina. To se je promijenilo i mi smo u jednoj renesansi. Ne oficijelna sličnost, već nutarnja sličnost, nutarnji afirmitet je za nas jedan zajednički simbol budućnosti.

Vi ste ovdje u jednom gradu koji uspješno napreduje, u prkos mnogim poteškoćama na koje nailazite. To je sasvim prirodno. Isti slučaj je i u Palestini.

*) Po stenogramu g. Makse Adlera

Ali uza sve to mi vjerujemo u budućnost. I vi ćete prebroditi sve te poteškoće, što Vam ja želim, jer ja svim ljudima dobro želim. Ja Vam to želim jer Vi imate i titulu na to kao Jevreji grada Sarajeva. Grad Sarajevo je mati u Izraelu. U Francuskoj je običaj, da se ne samo osobama već i gradovima daje «Legion d'honneur». Odlikovani su bili gradovi na čast oficira i komandanata legije. I ja Vam dajem takav jedan «legion d'honneur». To je jedna velika počasna diploma. To ste vi zaslužili, i sada ću da govorim o velikoj tradiciji Sefarada.

Zapravo, ja do danas nisam znao da sam Aškenaz. Ovdje sam ja to tek doznao. Ja se sada nalazim u položaju onog Molierovog junaka, koji je u prozi govorio, ali nije znao da je to proza. Ja nisam znao za tu razliku. Ja se smatram Sefardom, ne što sam naišao, u svojoj genealogiji, na tragove mog sefardskog porijekla, već što, kao historičar, imam interesa za historiju Sefarada. Vi ste bili — oprostite mi — istjerani, vi ste martiri, vi ste doživjeli inkviziciju, ali samo jedamput. A Aškenazi su bili istjerani, al ne samo jedamput, već stotine puta. Ima nešto u historiji Sefarada što nam je sveto i dragocjeno. I riječ «sveto» upotrebljavamo mi kada se radi o martiriju. Obzirom na to, početka smo bili štedljivi, poslije štedljiviji a danas su samo ti mučenici sveti. Ja se klanjam pred Vama za Vaše mučeništvo. Sefardi su — to ne znaju ni oni sami — mnogo pretrpjeli. Nad njihovim glavama lebdi aureola. Ja hoću da Aškenaze uzmem u zaštitu, i hoću da kažem, da su oni, iako nemaju te aureole nad glavama, imali da prebrode drugo teško zlo. Mi svi imamo svoje prednosti, svoje kreposti, svoje mane i svoje slabosti. Priznajmo jedared da smo svi mi grešni ljudi, i da jedini zakon tražimo i nalazimo u velikoj riječi: šalom.

Moje gospođe i gospodo! Ako jednom budete otišli u Palestinu, to Vam ja od srca želim i preporučujem Vam, budite sigurni da Vam je prvi pozdrav u njoj «šalom», i da će zadnja riječ, koju ćete čuti pri polasku, biti «šalom». To nisu slučajnosti, to je radi toga što je za nas prvi uvjet u svijetu: šalom. Mi se ne smijemo dijeliti, mi smo zatvoreni sa svih strana, mi moramo uvijek predstavljati jedan front. Mi možemo pripadati raznim strujama i strankama. To je bogatstvo jevrejskog naroda. To je bilo uvijek, to je bilo i u Palestini a to će ovako i ostati. To su zvukovi velike simfonije i boje jedne velike slike.

Jevrejski duh je slobodan, on nije podložan, on stoji u ravnoteži sa ostalim koji su takođe slobodni, i tajna je u tome što on želi slobodu za sebe i hoće da je pribavi i drugima. Ja sam srećan što se nalazim u takvoj jednoj porodici, u kojoj vlada mir, i ja vam želim mir. Ja sam siguran da Vi niste sami: sve teži ka miru, i mi ćemo mir imati, i ja dolazim Vama kao čovjek mira. Mi hoćemo svijetu

pokloniti mir. Mi smo uvijek željeli mir. Vi znate, svijet je osnovao jedan aeropag. To je Savez Naroda. Muževi velike sinode su molili još pred 2000 godina za Savez Naroda. Ali mi ne želimo patente niti patent-procese. Bog dao, da i drugi dođu do drugih velikih ideja. Mi se ne želimo odlikovati. Mi odbijamo privilegije da budemo prvi. Ako uistinu bude mir, koji se propovijeda u Ženevi, pravi mir, čovječanstvo je oslobođeno mnogih zala i patnja koje je svijet sam sebi stvorio. Mi trebamo mir, jer Jeruzalem znači mir, a to je šalom. Juče sam rekao Vašem Kralju da mi trebamo mir. — Vi morate položiti kamen temeljac mira.

Moram Vam iskreno priznati, koliko sam god studirao to pitanje, neznam i nisam pronašao zašto baš iz Jerusalema mora doći mir, iz one zemlje na primorju Sredozemnog Mora, na putu za Sinaj. I zašto da ideja o monoteizmu nastane baš na onom komadiću zemlje, a ne na Rajni, Dunavu ili Volgi. To ja ne znam. Sigurno su to pitanje sebi postavili i naši predšasnici. To su, sigurno, stvari čiji se uzroci ne dadu vidjeti niti razumom našim razumijeti. Ili su, vjerojatno, ti uzroci u tome što se kazivalo: Palestina je obećana zemlja, tu je zemlju sam Bog obećao našim roditeljima, i mi onda kažemo, mi smo naročita rasa, Bog je nas izabrao. To nije nikakvi predikat, već nam je Bog dodijelio jednu funkciju u svijetu da mi moramo živjeti kao familija. To ima jednu veliku svrhu za čitavo čovječanstvo. Odanle je toliko svijetla izbilo i proteklo u sve pravce, i svi su to svijetlo odanle primili. Ne samo mi Jevreji, već i hrišćani i jedna druga monoteistička vjera. Zašto? To su duboki uzroci. Možda, jer su tamo ljudi i priroda drukčije izgrađeni, nebo drukčije izgrađeno. Mi smo tamo dugo živjeli: pravi jevrejski tip je tamo nastao. Samo tamo. Pa i drugdje negdje u svijetu, u zajednici s drugim. Ali našu povijest u našem duhu smo tamo, u našoj svetoj zemlji, stvorili, pod kontrolom naših profeta koji nam nisu rekli da to ne smijemo uraditi kao Egipćani, već su nam kazali kako imamo da radimo.

A šta je ta naša originalnost? To je naš hebrejski jezik, koji je Jevrejin sam stvorio po svom ukusu i po svom duhu za izražavanje svojih misli. To je naše duševno blago i u njemu je pisana biblija. Čovjek se čudi, ne razumije: pisano je i na drugim jezicima mnogo šta, ali baš ovo što je pisano hebrejski da bude opšte poznato. Biblija je prevedena na 500 jezika. Osnovana su biblijska udruženja koja su sebi stavila u zadatak da prevedu bibliju u jezike najdivljijih naroda, pa i u jezike koji još nisu istraženi. Ima i drugih velikih knjiga i djela. Na primjer Homer i druga velika grčka i rimska djela. Sve one ne znače za čovječanstvo ono što biblija znači. Naravno, to nije slučaj da je ona mala knjiga, biblija, koja je proizvod onog malenog naroda, tokom hiljada godina postala opšte svjetsko dobro.

U Palestini imamo tražiti izvore našeg duha. Ta je zemlja donijela svijetu mir, i naša je misija, sada, da potpomognemo rad na postizavanju tog mira koji je čovječanstvu tako potreban i za kojim ono toliko teži.

I kada ovdje tvrdim da mi stojimo danas pod Savezom Naroda, ne pretjerujem nimalo. To je činjenica kojom moramo da računamo, i na koju moraju računati oni koji pripadaju Savezu Naroda. Svaka vlada, koja pripada Savezu Naroda, ima u njemu i svoje zastupnike. Tu postoje komisije, mandati koji sve događaje u svijetu tamo ispituju. I na nas se tamo obraća pažnja. Naš se rad tamo ispituje, da li je on dobar ili rđav. Tamo se o svemu izvještava. Pojedini delegati putuju i u Jerusalem da se na mjestu osvjedoče o svemu šta se tamo radi. To će Vam biti dostatno da Vam ukažem na razliku koja postoji između današnjeg i predratnog vremena.

Za života nezaboravnog Theodora Herzla, Palestina bijaše za nas jedan daleki ideal, san. Nije bilo većeg čovjeka za nas od Herzla. On je imao mnogo razumijevanja za dušu našeg naroda i posjedovao jedno veliko i bistro znanje. On je postavio i bazelski program. Nije niko mogao vidjeti dalekosežnije od njega. On je znao da je Engleska od važnosti u tom djelu, i on je na nju, par puta, upućivao. On je o tome i govorio i pisao. I mi stojimo pred jednom tajnom: Palestina bijaše u ono vrijeme turska provincija, i njegov put je uvijek vodio, ne u Carigrad, već u London.

Hoću da Vam budem iskren i iskreno da Vam govorim.

Ja sam više jedan pisac, ja manje tražim privrženike, a više tražim protivnike. Ja želim još uvijek učiti. Ja se ne držim nikada jedne dogme. Ja sam čuo riječi mnogih protivnika. Oni su govorili uvijek: vi nećete dobiti zemlju od vlada, a ja sam im uvijek kazivao: pa, mi ćemo je dobiti.

Mi smo nekad imali posla s Turskom, i svijet nas je pitao zašto se mi želimo podvrgavati turskoj vlasti. Svijet nam je kazivao da imamo da prenesemo u Palestinu samo jedan dio Jevreja, i to prognanike iz Rusije. Onda nam je dalje govorio i predbacivao zašto mi baš da želimo u Palestinu, kad nam Amerika pruža bogato uhljeblje. I slična su nam pitanja postavljali i ja sam se uvijek nalazio u neprilici, ali nisam prestao biti cijonistom, i uvijek sam kazivao: Mi hoćemo Palestinu, i u njoj je naša budućnost.

No, u to vrijeme cijonizam bijaše jedan p r o j e k t . Danas je vrijeme drugo. Velika je razlika između onog vremena i danas. Danas nije bolje, nekada bijaše, možda, i bolje. Naše je vrijeme drukčije. Mi imamo drugi položaj. Položaj se dakle promijenio. To bijaše nekada jedan projekt, a danas je to j a v n o p r a v o , i to današnja Palestina je nastala iz onog istog prava, iz kojeg su nastale mnoge i mnoge izaratne države. To sam ja rekao svima ministrima i vladarima, s kojim sam imao priliku govoriti. Palestina je prešla sve one instancije upravo kao i sve izaratne države. Mi više nismo projekt, i više nije pitanje da li smo mi za ili protiv, mi smo tu, i Palestina ne smije se više smatrati jednim upitnikom. Palestina nije više jedno bezvlasničko dobro, jer je Engleska preuzela mandat nad njom, i to pod uvjetom da se tamo osnuje domaja za Jevreje. Bez tog uvjeta pada mandat Engleske, upravo kao i mandat Francuske nad Sirijom, jer je Palestina jedan dio te cjeline. Cijonizam nije više čisto jevrejska stvar. Ne, iako se ona nas tiče, on je postao svjetska stvar i sav se svijet za nju interesira. I mi moramo biti srećni, što danas nije više kao prije. Cijon je postao djelo Engleske, Francuske, Italije, dakle cijele antante. I ako je jedna od država, koja je bila za vrijeme rata u neprijateljskim odnosima prema antanti, pristupila Savezu Naroda, to znači da je prihvatila sve zaključke njegove, prema tome i naš program.

Kada zasijeda Savez Naroda, stvore se komisije i tu se govori o mandatima. Tu se i o Palestini govori. Tu se nas ocijenjuje i daju se mnijenja o nama. Mi tamo stojimo kao pred sudom, i moramo polagati račune o onome što smo sve učinili i onome što nismo učinili. Mi možemo sada proces ili dobiti ili izgubiti, ako nam ne uspije učiniti od Palestine jednu lijepu zemlju. Tamo se događa mnogo šta lijepo, ali mnogo šta i rđavo. Sada nas se samo ocijenjuje, a možemo biti i odlikovani i osuđeni. Vitalni interes Jevreja je da položimo dobro ovaj ispit. Tamo ćemo mi dobiti svoju diplomu, doktorsku diplomu, nacionalnu diplomu. To je velika zadaća Keren Hajesoda.

Keren Hajesod nije nešto, što je s neba palo. Ne, već je on zakon koji smo ga mi Sami za sebe stvorili. Narod je velik, koji poštiva zakone i sebe samoga. Taj smo zakon stvorili pred sedam godina. Stvorili smo ga za sebe, kroz sebe i iz sebe. Tako, kao što mi ovdje sada zajedno sjedimo, tako smo mi god. 1921. sjedili u Londonu i rekli, da moramo za sebe sagraditi nacionalnu domaju i rekli smo, da ona treba da bude lijepa, čista i plemenita.

Svako, koji misli, da je Jevrejin pristupačan samo lakim poslovima i koji misli, da on ne može izgraditi zemlju, taj ima rđavo mnijenje o njemu, on je antisemita. Pa ako tako misli o jevrejskom narodu i sam Jevrejin, i on je

antisemita. Ali mi imamo vjeru u jevrejski narod i ta je vjera potrebna. Pri ispitivanju svoje prirode moramo se povratiti u ono doba, kada smo imali prirodu. Zapitajte bibliju; istina je pak sve što je u njoj spjevano i napisano, i vi ćete vidjeti da smo mi i za zemljoradnju i za vrtlarstvo i da imamo smisla za prirodne ljepote. Ni jedan narod nije opjevao prirodu, kao što je to činio jevrejski u svojim psalmima. Čovjek može pomisliti da je to nekad bilo, i da se je priroda naroda promijenila, ali tako mišljenje imaju antisemiti. Predbacuje nam se, da Jevrejin nije za šport. To je istina, da se mi nismo do pred nekih 20 godina uopšte bavili športom. U zadnjih 20 godina pokazalo se svugdje da je naša jevrejska omladina sposobna za sve tjelesne vježbe, da se ona svugdje ističe, i da se svi čude njenim uspjesima, jer je ona vrlo jaka kao i sve druge omladine.

Vidio sam mnogo svijeta koji je došao u Palestinu sa puno predrasuda i znatiželjuosti, šta više i s mržnjom. Taj je svijet ondje vidio kako Jevrejin u polju radi i onda je zaboravio, da je antisemitski nastrojen. Budući taj svijet poznaje rad i način rada, on se začuđeno pita: «Kako to Jevrejin radi?» Tu svijet vidi alat Jevreja, njihovo oruđe, rad njihov i, ono što je prije bilo. Nije bilo više šta dvojiti, jer je svijet vidio kako je i kako se radi. Stvar može dobro ili rđavo ispasti, to sada ovisi samo o nama. Stvar je ovisna o Keren Hajesodu, koji se sada obraća Jevrejima čitavoga svijeta, pa i Vama, Jevrejima grada Sarajeva. Vi ste poštivani u svijetu i Vi sada imate dužnost da sudjelujete u radu za Keren Hajesod. Keren Hajesod je jedina institucija, koja ide za tim, da naseli Jevreje u Palestini, dok Keren Kajemet ima za zadaću, da kupi zemlju. Radi se o tome, da aktiviramo Keren Hajesod u cilju, da naseli jevrejske radnike u Palestini.

Na koncu ću Vam reći još nekoliko potrebnih riječi o sadašnjoj situaciji. Mi smo imali u Palestini jednu malu krizu u poslu. Vi znate, naše je djelo bazirano na radu. Veći dio rada sastoji se u zemljoradnji, a samo manji dio u industriji. — Naša besposlica u Palestini bijaše mala, u drugim mjestima bila je kudikamo veća, ali ona je za nas predstavljala pravu nesreću. Ne samo, što je ona nas novaca stajala, već radnik u Palestini je nešto drugo, nego radnik u čitavome svijetu. On je pionir. On ide u Palestinu spreman, da radi sve što je potrebno, vrši sve teške poslove, on žrtvuje svoj život i nikad nije niko ni pomislio da bi Jevrejin bio sposoban za takav rad. Jevreji su isušili močvare, gradili ulice, puteve i. t. d.

Broj jevrejskih radnika u Americi je postao velik, ali ondje oni nisu pioniri i oni nemaju ni izdaleka, da rade ono što se od naših Jevreja u Palestini traži. Kako se dešava ovo? Ti mladi ljudi idu spremni u Palestinu. Oni se spremaju u diaspori za put u svetu zemlju. Oni se privikavaju na rad pod otvorenim nebom. Oni uče

hebrejski da se uzmognu sporazumjeti sa drugim. U Palestini se sastaju u grupe i počinju svoj rad koji začuđava svijet. To oni mogu, ako su slobodni i oni moraju biti na to gordi. Radi toga bijaše ta nesreća velika, jer im je svijet dijelio novac i to je svugdje nesreća, ali ona je veća kada se prisile pioniri da prime potporu.

Dečju bolest smo preboljeli, hvala našem zajedničkom radu i našoj disciplini. Ja sam srećan što nam se proljeće približava i što je će radovi u Palestini brzo započeti. Ulice i kuće se već ponovno grade i električna će početi davati svoju snagu. Mi imamo Mrtvo More, koje za Palestinu nije mrtvo i iz kojeg će se dobiti mnoge geološke i kemijske sastojine.

Gospodo i gospođe! Politička situacija je dobra, javno mnijenje je lijepo, da ne može bolje da bude. Ja Vam pričam legendu o Palestini, ja Vam pričam kako se osnovao jedan hebrejski univerzitet, kako se podigao jedan grad, i to bez pretjerivanja. Ljudi počinju nas razumijevati, što znači počinju nas cijeniti. Mržnja protiv Jevreja sastojala se u tome što nas nisu razumijevali. Naš je učitelj imao pravo: Riješenje jevrejskog pitanja moramo tražiti samo u Palestini. Nas će svijet i oponašati, i već nas oponaša. Mi ćemo biti uzorom, i nije nikakva tajna da su nas Grci u Anatoliji oponašali. Nauk neka potiče iz Cijona! Mi smo garancija za mir, i koliko god budemo veći, to će nas svijet više respektovati.

Mi smo od Engleske dobili jednu izjavu, i to Balfourovu deklaraciju. Mi smo je dobili i od Francuske i drugih zemalja, pa i od Vaše. Vaša izjava mora drukčije izgledati, ona mora da bude jedan doprinos za Keren-Hajesod. Ali ne kao prilog za kakvu dobrotvornu svrhu ili za opštinu. Ne. To je jedna narodna stvar, iz koje će se izgraditi Palestina, iz ovih fondova mi šaljem haluce u Palestinu, i mnoge hiljade od njih čekaju na rad. Kad sam zapitao haluce, šta žele i da li su zadovoljni, oni su mi odgovorili: «Mi imamo jednu veliku žalbu, jednu veliku želju. Naša braća, koja su tamo, neka nam dođu. Naša snaga ima svoje granice i ne može se više čekati. Dosta nam je gladi i besposlice». Ali doći će vrijeme kada će haluci sami potpomagati druge. Ja sam mnogo šta predskazao što se ispunilo.

Tamo se kupi komadić zemlje, naseli ga se s idealnim ljudima koji će da siju i oru. I treba se dugo čekati, ali to je izvrstan posao. To će sve uroditi bogatim plodom. Mi moramo, međutim, njihove institucije potpomagati, jer mi želimo da to sve bude lijepo. Stoga Vaš prilog ne smije da bude običan, već on mora da bude Korban, žrtva Sarajeva za Keren Hajesod. Oslobodite se malodušnosti i uzdignite se nad sadašnjicu kao mnoga naša braća. I stoga sam Vam ja došao, i ja sam sretan što sam Vam došao. Mi hoćemo živjeti i raditi. Mi, iz diaspore, mi gradimo, ali naš se rad može sastojati samo u žrtvovanju. Bog će Vas za to

blagosloviti, i ja se nadam da ćete Vi sami doživjeti šetnju pod sjenom onih palmi koje će zasadiiti oni ljudi koji su pošli u Palestinu Vašim današnjim Korbanom. U historiji morate i Vi imati svoju časnu stranicu, i to u historiji ne samo napisanoj, već i spjevanoj.

U uvjerenju da ste me razumjeli, zahvaljujem Vam od sveg srca na pozdravu i dočeku, i nadam se da će današnja svečanost, koju ovdje slavimo, biti ovjenčana velikim uspjehom i da ću imati sreću te poslati svojoj braći u Palestinu dobru vijest da je Sarajevo s nama.

RAZGLEDAVANJE JEVREJSKIH USTANOVA.

U četvrtak, 15. marta, u jutro, posjetio je g. Sokolov sa svojim društvom, u pratnji građanskog odbora sa nadržinom g. drom Levijem na čelu, važnije sarajevske jevrejske ustanove. Nešto malo iza 10 sati, stigao je u sefardsku Opštinu, gdje se zadržao skoro 2 sata. U kancelariji sefardske Opštine dočekali su velikog gosta nekoji članovi opštinskog odbora sa predsjednikom g. Avramom Majerom Altarcem na čelu. Tu je najprije razgledao opštinsku biblioteku. Naročito mu se svidio stari pinkes koji predstavlja za sarajevsku opštinu i za istraživanje njene prošlosti veliku vrijednost. U novom pinkesu je otvorena nova stranica prigodom dolaska njegova. Posljednja stranica je otvorena za polaganje kamena temeljca velikog sefardskog hrama u Sarajevu. U pinkesu, pod posvetom, njemu učinjenom, g. Nahum Sokolov je zabilježio, na hebrejskom, ovo:

Naročiti mi užitak pružaju posjeta koju činim ovom svetištu sarajevskih Sefarada i činjenica da sam u njoj sreo sveštenstvo sa g. drom Levijem na čelu i vijeće tako jedne drevne i odlične opštine. Blagosivljem našu braću: bio Gospod Bog s Vama i sa svim vašim djelima! Napredujte na diku i slavu Vaše zajednice.
Nahum Sokolov.

Iza toga je slijedio potpis gđice Sokolov.

G. Lazar Avramović je potpisao pinkes sa posvetom na jevrejsko-španskom jeziku, u ime jugoslavenskog Keren Hajesoda. Na tu posvetu je nadodala potpis njegova supruga gđa Matilda Avramović. Isto je učinio i g. Šemaja Demajo kao narodni poslanik.

Iza toga je g. Sokolov posjetio «S a f a B e r u m», koja se nalazi isto u zgradi sefardske opštine. Marljivi učitelj i upravitelj hebrejske škole g. Jakov Maestro izveo je pred velikog gosta svoje učenike koji su ležerno i likvidno odgovarali na razna pitanja iz jevrejske istorije i iz palestinografije. Pitanja je postavljao, osim g. Maestra, i sam g. predsjednik. G. Sokolova je rad i uspjeh u «Safa Beruri» oduševio.

U »G a n - a j e l a d i m u« je dočekala velikog gosta požrtvovna učiteljica gđica Konforte. Učenica Donka Papo je predala g. Sokolovu kitu cvijeća, a učenik Bahar gđici Sokolov. Djeca u «Gan-ajeladimu» su deklamovala hebrejske pjesme, igrala jevrejske igre i odgovarala na pitanja njihove učiteljice. G. Sokolov je bio dirnut lijepim radom u ovoj školi, što je naročito izrazio nadržinu g. dru Leviju.

Iza posjete u opštini, posjetio je g. Sokolov gradnju novog sefardskog hrama, koju je razgledavao osobitim interesom i divljenjem.

Poslije toga, odvezao se automobilom do stana g. Chajima W e i t z n e r a, starog svog poznanika, koji je već duže vremena bolestan. Razgovor između g. Sokolova i g. Weitznera bio je veoma srdačan i prijateljski. G. Weitzner je izjavio da je to njegov najljepši trenutak u starim njegovim danima.

Toga dana je priredio ručak uvažanim gostima nadržabin g. dr. Moric Levi. Na ručku je bilo osim gostiju i mnogo drugih pozvanika.

U 6 sati bili su gosti pozvani na čaj kod predsjednika aškenaske opštine g. dra Rothkopfa.

POZDRAVNO VEĆE U JEVREJSKOM KLUBU

Istoga dana u večer održano je pozdravno večer u Jevrejskom Klubu. Prostorije Jevrejskog Kluba bile su dupkom pune. Karte za tu priredbu bile su rasprodane 3 dana prije, što je vidan dokaz da su sarajevski Jevreji bili željni riječi i savjeta velikog vođe. Nešta malo iza 9 i po sati, stupio je u svečanu salu g. Sokolov sa svojom kćerkom i beogradskim gostima. Sa svih strana bili su gosti burno pozdravljeni sa «Hedad».

Priredbu je otvorila gđa R i k i c a K a b i l j o pjevanjem jedne španske romanse. Na nju je nadovezala jednu sevdalinku. Na klaviru je pratila gđu Rikicu Kabiljo gđica Estera Kampos.

Zatim je gđica S a r i, kćerka gosp. Moisa Montilja na lijepom hebrejskom jeziku izdeklamovala jednu pjesmu. Zadnju tačku programa ispunila je gđa M a j t n e r s pjevanjem par jevrejskih pjesa. Gđu Majtner je pratio na klaviru inž. g. Majtner.

Nadrabin g. dr. M. Levi

Nakon programnog dijela, prešlo se na zdravice i govore. U ime građanskog odbora i u svojstvu stoloravnatelja, prvi je oslovio goste nadrabin g. dr. Levi, koji je rekao ovo:

— Smatram se osobito počašćenim što sam određen za prvog večerašnjeg govornika. Uzbuđen sam i ganut, i vjerujem da Vaše jevrejsko srce, gospođe i gospodo, osjeća najuzvišenije kada vidi u svojoj blizini prvaka i vođu g. Nahuma Sokolova. Ovi su trenuci veliki, a oni će ostati u našim srcima.

Veliki vođo! Upotrebljavam riječi velikog njemačkog pjesnika «Verweile doch...» Stani uzvišeni i rijetki trenuče! Ustraj i Ti prvače! Ti si naš vođa, a Ti ćeš to uvijek i biti, jer se od Tebe ne možemo rastati. Veliki vođo! Ti si među nama, a bićeš uvijek, pa i onda kad budeš daleko od nas. Hvala Ti na posjeti, hvala Ti na dobrim riječima i savjetima, hvala Ti na odlikovanju kojim se odlikovao grad Sarajevo. Tvoja će posjeta ostati u našoj uspomeni, a Tvoje odlikovanje je najveće za nas.

Priredili smo ovo večer kao oproštajno večer. Ne ovo nije oproštajno večer, jer se od Tebe ne možemo rastati. Reći ću ti šalom, ali to znači i lehitraot. Još jednom Te pozdravljam i kličem Ti: Hedad!

G. Avram Majer Altarac

U ime sefarsdke Opštine pozdravio je velikog gosta predsjednik Opštine g. Abraham M a j e r A l t a r a c, koji je rekao, na jevrejsko-španskom jeziku, ovo:

— Od momenta dolaska g. predsjednika Egzekutive Cijonističke Organizacije u Sarajevo, zavladao je u našoj sredini izvjesno veselje. To se veselje očitovalo i moglo vidjeti na prazničkim licima oduševljenih članova naše opštine, u čije Vas ime, kao njen predsjednik, g. predsjedniče, pozdravljam.

Naša je opština stara i drevna. Ona je sačuvala jevrejske tradicije do dana današnjega, a za to nije prezala ni od kakvih žrtava. Njene su tradicije jevrejske, nacionalno jevrejske, a na to obilježje naša Opština ukazuje svakom prilikom. Ona je, koliko je njoj bilo moguće, uvijek davala doprinos za Keren Hajesod. Ti su doprinosi, priznajem, bili uvijek mali, ali potiču od srca, i oni su takvi da će se umnožiti.

G. predsjedniče! Naša opština prati i cijeni Vaš gigantski i naporan rad. Rijetko je da čovjek u Vašim godinama žrtvuje svoj mir, svoj život, sebe za ideale. Naša Opština to cijeni, ali Vam je i zavidna, što Vi doživljujete, što ste Vi destinirani da privedete hiljadugodišnje ideale u djelo.

Molim Vas, g. predsjedniče, da primite izraze naših simpatija i odanosti. Mi ćemo biti uvijek uz Vas. Bog Vas blagoslovio i dao Vam nove snage da nastavite svetu rabotu. Hedad!

G. Bernardo Klein

Mjesto g. dra Rothkopfa, u ime aškenaske Opštine govorio je g. Bernardo K l e i n:

— Predsjednik naše Opštine, na žalost, ne može prisustvovati ovom istorijskom sastanku za naš grad. On to žali, i zamolio me je, da ga ispričam i da, mjesto njega, upravim Vama, gosp. predsjedniče i ostali mili gosti, u ime članova aškenaske Opštine, dobrodošlicu.

Srećan sam što uzimam riječ kod ovakve jedne rijetke i lijepe prilike i pozdravljam prominentnog jevrejskog vođu i cijonističkog prvaka.

Srca naših opštinarara su srećna, vesela i nasmijana, što im se pruža prilika da vide u svojoj sredini, kao gosta, požrtvovnog, stvaralačkog i idealnog g. Nahuma Sokolova.

Neka Bog poživi našeg vođu! Živio!

Nadrabin g. dr. S. Wezsel

Riječ je, zatim, uzeo nadrabin g. dr. Samuel W e s z e l.

Nadrabin g. dr. Weszel pozdravio je visokog gosta kao starog prijatelja i znanca. (Sokolov je nadrabinu g. Weszelu za vrijeme prvog kongresa u Bazelu povjerio predsjedništvo prvog cionističkog društva u Bazelu). On je započeo svoj govor na hebrejskom jeziku, koji je bio isklesan, poput kakvog umjetničkog djela, citatima iz talmuda i biblije. Usporedio ga je sa prorokom Nahumom, koji je poznat kao prorok i pobornik šaloma. Kao što su stari rabini skupljali priloge za oslobođenje zarobljenika iz ropstva i dozvolili da se u tu svrhu prodaje čak i tora, tako treba za Keren-Hajesod dati svaku žrtvu i onu najveću, jer ni velikan Sokolov ne može poput Mojsija, prema riječima Bialika, sam djelovati, i Sokolov treba potporu i to najizdašniju potporu cijelog jevrejstva.

Nadrabin g. dr. Weszel obratio se, zatim, svom velikom prijatelju sa riječima: «Ner leragli devareha veor lintivati - povjerenje koje si prije 30 godina u mene stavio bilo je za mene kroz cijeli moj život ner tamid, vječno svijetlo i talisman, koji sa sobom nosim do današnjeg dana».

Gđa Ilka Böhm

Gđa Ilka B ö h m je govorila u ime sarajevskih jevrejskih ženskih društava na španjolskom jeziku:

— Jevrejske žene grada Sarajeva pozdravljaju cionističkog vođu i prvaka g. Nahuma Sokolova. One su mu i najblagodarnije na njegovom svetom nastojanju. Srećna sam što je mene zapala ta čast da mu izručim te pozdrave i te izraze blagodarnosti.

Cijonizam nije mogao nastati bez pomoći žene. Njemu su pretnodili odgoj žene, pjesma žene i uzdisaj žene. Žena je do danas sačuvala jevrejsku kuću, na kojoj ima da se gradi i budućnost jevrejska. Obilježje jevrejsko je ostalo samo u jevrejskoj kući, i to zaslugom ženinom. Temelji tradicionalne jevrejske kuće, u posljednje vrijeme, počeli su popuštati, i žena se počela pobojavati za svoje svetinje, za svoj dom i tradiciju. Cijonizam joj je pritekao u pomoć. On joj je opet vratio tradicijonalnost i jevrejsko obilježje. I radi toga žena ima da bude blagodarna cionističkom pokretu i njegovim vođama, a naročito g. Nahumu Sokolovu, koji je jedan od najglavnijih stupova u njemu.

Neka živi g. Nahum Sokolov!

G. inž. Oskar Gro!

Ispred Mjesne Cijonističke Organizacije, pozdravio je g. Nahuma Sokolova i goste g. inž. G r o f:

— I god. 1917., u uniformi austrijske vojske, vojske jedne države koja je u ono doba ratovala s Engleskom, na vijest o Balfurovoj deklaraciji, mi smo, jedan skup austrijskih oficira, klicali Engleskoj, engleskom ministru i vođi cijonističkog pokreta g. Nahumu Sokolovu.

Za ideju cijonizma nema granica. Ona je najljepši izraz solidarnosti jednog naroda. Cijonizam je ujedinjenje. Mi ističemo da smo i mi saradivali na ujedinjenju Jugoslavije. Mi smo se, Jevreji iz Srbije, Bosne i Hrvatske, mnogo prije ujedinjenja ujedinili, u bečkim studentskim udruženjima u «Bar Giori» i «Esperanzi». Nas je ujedinio cijonizam, koji je opet potpomogao ujedinjenje Jugoslavije. Ideja cijonizma je tako i ideja svjetskog mira.

Pošto je g. inž. Grof ispričao nekoliko karakterističnih događaja iz svog života u vezi sa Nejevrejima, nastavio je:

G. predsjedniče! Dozvolite da Vas pozdravim u ime Mjesne Cijonističke Organizacije. Vaš dolazak pada u zgodno vrijeme, upravo u vrijeme kada je u našem gradu nastao šalom. Vaša će riječ mira imati i dejstvovanja u našem miru. Vaš će duh mira zavladati i u našim srcima, u našim jevrejskim srcima.

Omladinu je reprezentovao na toj priredbi haluc g. F i k o P a p o, koji je govorio hebrejski. Govorom g. Fika g. Sokolov je bio očito dirnut.

G. dr. Vita Kajon

U ime svih sarajevskih jevrejskih ustanova govorio je, na jevrejsko-španskom, g. dr. V i t a K a j o n, koji je rekao otprilike ovo:

— Posjeta g. Nahuma Sokolova znači za naš grad važan datum, jer je g. Sokolov apostol našeg hiljadugodišnjeg ideala, apostol cijonizma.

Ja ne znam u kakvom bi drugom jeziku mogao srdačnije da pozdravim našeg cijonističkog dostojanstvenika nego što je moj jezik materinji, u intimnom našem špansko-jevrejskom idiomu koji je naš mamen lošem, jezik naših majki i naše duše.

Posjeta g. Nahuma Sokolova nije od tolike vrijednosti ni za jedan grad, koliko za Sarajevo. Jer je Opština sarajevska povučena, zabitna, jer ona živi daleko od svijeta i svjetskih centara i jer se u njoj sačuvalo jevrejstvo u svojoj iskonosti i

čistoći, i jer Sarajevo, iako u njemu žive Jevreji preko 4 stoljeća do danas, nije posjetio nijedan Jevrejin veličine Sokolova. Tom činjenicom, mi stupamo u kontakt sa jevrejstvom svijeta preko jednog od njegovih najkulturnijih reprezentanata.

I za g. Sokolova je ta posjeta važna i vrijedna. On je mnogo svijeta proputovao, ali je rijetko kada vidio onako pitoresknu i živu opštinu kao našu.

Trebamo da predstavimo g. Sokolovu značenje Sarajeva i koji položaj ono zaprema u orijentalnom Jevrejstvu. Naša, drevna opština, udaljena od svjetskog prometa, očuvala je kao malo koja sve dobre osobine i tradicije sefardstva. Ona je bila u položaju da živi nepatvorenim jevrejskim životom, jer je bila toliko zavičena da nisu mogli u nju dopirati uticaji većih jevrejskih sredina u svijetu. Život u njoj je bio konzervativan i u njenom društvu su vladale dobre stare tradicije i strogi vjerski moral. U duhovnom pogledu bila je organski povezana sa jevrejstvom Orijenta. Najbolja veza s ovim bila nam je španjolski jezik koji je bratski zbližavao Jevrejima Bosne s onim iz Beograda, Sofije, Soluna, Carigrada i Smirne. Taj je jezik čuvao jevrejstvo Sefarada, bio je nekada, ono što je i danas, surogat hebrejskog i ima još uvijek da vrši svoju važnu nacionalnu funkciju.

Sarajevo je jedna stara kula Jevrejstva i mi smo bili uvijek svjesni naše prošlosti i naših dužnosti. I kao što je g. Sokolov tek neki dan, ovdje, u Sarajevu, doznao da je Aškenaz, tako smo mi pred nekih 50 godina otkrili da smo Sefardi. Mi smo u našem jevrejstvu bili toliko zdravi, naše je društvo bilo toliko homogeno i jevrejski uniformno da su naši stari mislili da su svi Jevreji onakvi kao oni. Istom kad su se doselila braća Aškenazi, upoznali smo da ima Jevreja koji drukčije govore nego mi, različitog mentaliteta i različite kulture, i onda je naša opština, koja je bila jedina i zvala se samo jevrejska, primila, za razliku od novoosnovane aškenaske opštine, svoje sefardsko obilježje. Međutim, različite osobine i tradicije nisu na odmet jevrejstvu nego ga samo obogaćuju. G. Sokolov, u ostalom, umije da cijeni kao malo ko našu osebnost, našu vrijednost. Meni je drago što mogu ovdje spomenuti prvu svjetsku sefardsku konferenciju u Beču od god. 1912. na kojoj' su se po prvi put našli sefardski javni radnici sa cijelog Orijenta. Ja sam tada imao čast da ispred priređivača pozovem baš g. Sokolova na ovu prvu konferenciju i zamolim njega kao vodu istočnog Jevrejstva da dadne svoj blagoslov za novo započeti sefardski rad. G. Sokolov je otvorio ovu konferenciju i u jednom nezaboravnom, zanosnom govoru, među ostalim, istaknuo da cionizam sprema veliku simfoniju jevrejskog duha, ali da ta simfonija neće nikada biti potpuna i skladna ako ne bude sadržavala i milozvučje sefardske

melodije. Ove riječi smo mi često citirali u našem radu i dozivam ih i večeras, u prisutnosti g. Sokolova, u našu pamet.

Sarajevsko Jevrejstvo, nastavljajući u svom prirodnom jevrejskom razvoju posvećene tradicije, dobre narodne osobine, nije moglo naprećac da »modernizira« svoj jevrejski duh, život, pa nije ni čudo što se u našem društvu spontano pojavio otpor i trzavice kada se pokušalo da se naglo izmijeni tempo njegovog života i njegova fizionomija. Izbili su mali konflikti koji su bili potrebni da se nacionalni rad svede na pravu mjeru i izvodi u bratskoj trpeljivosti i međusobnom razumijevanju.

Danas su nesporazumi prebrođeni i meni je drago što mogu, zastupajući ovdje sva naša udruženja, i aškenaska i sefardska, u znak naše sloge, da pozdravim g. Sokolova, velikog pobornika naše narodne preporodne misli, u ovom našem špansko-jevrejskom idiomu i zaželim mu da ponese iz naše sredine, u kojoj struji pun, zdrav jevrejski život najljepše utiske i uspomene.

G. Šemaja Domajo

Zatim je govorio narodni poslanik g. Š e m a j a D e m a j o:

— Braćo i sestre! Kad u svojoj sredini imamo tako velikog gosta koji je personifikacija renesanse jevrejskog naroda, mislim da moram baciti jedan pogled u istoriju, i to samo iz razloga da je osvježimo. Bilo je Egipćana, Grka, Rimljana i drugim velikih naroda koji su doprinijeli velike žrtve i velika djela ljudskoj Kulturi. Tih je naroda nestalo, od njih su ostale samo piramide, grobnice, literarna djela, Forum Romanum i pandekta. A onaj mali, pastirski narod, koji je samo bacio u svijet ideju o jednom Bogu, još danas živi. Razorili su mu hram da ga potpunoma unište, a on je na njegovim razvalinama gradio čudesu, i to mučevići se i trpećici. Djela jevrejskog naroda su velika. Jedan je Nejevrejin rekao: Sreća je za čovječanstvo što su Jevreji istjerani iz svoje zemlje, jer su time stvarali svugdje. Jest on stvara svugdje, za sve, samo ne za sebe. Dokle će to ovako ići? Prenimo sel Osvijestimo se! Radimo i za sebe!

Došli smo da apelujemo na Vaša srca, da potpomognete sveto djelo jevrejske obnove. Mi od Vas tražimo samo materijalna sredstva ,a naši su djedovi žrtvovali i krv i život za jevrejsku stvar.

G. Nahum Sokolov

Zadnji je uzeo riječ cionistički prvak i uvaženi vođa g. N a h u m S o k o l o v.

G. Sokolov je govorio njemački, i to ga je potaklo da aludira na značaj i važnost hebrejskog jezika po renesansu jevrejskog naroda. Na jedan duhovit, njemu svojstven, način, govorio je o postanku hebrejskog jezika, kojega je stvorio sam Bog i kojim jezikom nije govorio samo stočarski, zemljoradnički i ribarski narod u Erec Izrailju, već i cvijeće, i drvlje, i rijeke, i brda, i ptice, i sva priroda.

— Mi smo dobili jedan niz deklaracija, nastavio je g. Sokolov, kojim nam se garantuje jevrejska država u Palestini, sloboda i ravnopravnost. Mi smo dobili mnogo, mnogo tih deklaracija, ali time nije ništa učinjeno. One su u našim lisnicama ili fijokama. Mi trebamo da te deklaracije, sadržaj njihov ostvarimo. U tim deklaracijama ima uvjeta. Te uvjete imamo da ispunimo. Treba da radimo, da gradimo, da stvaramo, da žrtvujemo. Ima nešta mučnog u tome, što je sve pod moranjem. To mora jevrejski narod da učini. Ali to je tako. Ko je taj jevrejski narod? Opet jedno teško pitanje. On je jedno anonimno društvo. Ne može mu se pisati pismo, molba, opomena, jer nema adrese. Naša je stvar da mu pribavimo i stvorimo tu adresu.

Jevreji su mnogo više davali za pogrome, nego što su dali za Keren Hajesod. Pogromisti su plijenili Jevreje, koji su opet primali novac od svoje braće i sami novac zarađivali. Na opet sredstvima snabdjevenim Jevrejima počinjali su pogromisti daljnje pogrome. U tome se očitovala neka utakmica između filantropije i pogroma. Filantropija je kapitulirala Nju ima da zamijeni zdravi, temeljni, konstruktivni, stvaralački jevrejski rad.

Galut je dao svoj pečat jevrejskom narodu. Od njega, čistog, jednostavnog i jednoobličnog, nastale su mnoge grupe sa raznim niansama. Šarolikost današnjeg Jevrejstva je velika. Ona je i interesantna. I mi ju čuvamo, cijenimo je, sviđa nam se, uživamo u njoj. Dobro je da sve te grupe imaju i svoje osebine. One su potrebne u borbi za održanje. I mi cijenimo sve te razlike i osebine. Prosto zato što realno gledamo na naš život. Moj uvaženi prijatelj g. predgovornik me je potsjetio na sefardsku konferenciju u Beču. Jest, ja sam se onda odazvao pozivu moje sefardske braće i podstrekao ih na rad. Mene zovu moji suradnici i prijatelji sefar-domanom. Ja jesam sefardoman. Ne samo da volim Sefarde, ja sam u njih i zaljubljen. Jer Sefardi imaju velikih zasluga za sve nas. Oni nisu samo trpjeli za naš ideal, nego su nam sačuvali i čisti izgovor hebrejštine koji smo sada poprimili svugdje i za novi jevrejski jezik. Ali su nam oni dali nešta što je jače nego sve ovo

skupa, što je, ako hoćete bogatije nego i cijeli Keren Hajesod. Dali su nam jedan Keren, jedan kapital koji se neće istrošiti i ostaće kao djelo i primjer za sve vijekove, a to je Juda Halevi, najveći i najponositiji i najpožrtvovniji pjesnik Cijona. On je ostavio svoju cvjetnu Španiju da se nastani u zemlji otaca i legenda, koja možda nije ni legenda, simbolično prikazuje njegovu žrtvu kad priča da je, dokopavši se svetog palestinskog tla, pao s konja beduina koji ga je pratio i pred zidinama hrama poginuo. Eto vidite, ovim svojim najvećim sinom zaduzili su nas Sefardi za uvijek. Međutim, mi težimo za jedinstvom. Postoji ladino kao što postoji jidiš. To su činjenice. Postoje i mnoge druge razlike i struje u Jevrejstvu. One su sve produkt mnogih uticaja iz raznih sredina, ali nejevrejskih i asimilatornih. Cijonizam je, prema riječima dra Theodora Herzla, povratak jevrejstvu, i to klasičnom jevrejstvu, čistom od svih onih privjesaka i produkata galutskih. Dosta je tih interesantnosti, tražimo čistoću, jedinstvo.

Palestina je danas djelo. U njoj žive Jevreji, i to konstruktivni Jevreji: poljodjelci, stočari, ribari i zemljoradnici. U njoj rade halucim, a i halucot. U njoj imamo velike pokusne stanice, kolonije, hebrejski univerzitet. Ljudi su mnogo za to žrtvovali, a mi tu ljepotu doživljujemo, i trebamo biti srećni.

Sarajevo je jedna stara opština. Ona je važna i vrijedna. Ona čuva jevrejsku tradiciju, ona ima svoj pinkes. Ona daje za naše obnovno djelo. Bog je blagoslovio.

Neka živi sarajevska opština, neka živi jevrejska Palestina.

Gromki «hedad» je zaorio čitavom salom. Oduševljenje, koje je proizvela ubjedljiva riječ gosp. N. Sokolova, koja je trajala više od 1 sata, zahvatilo je svu dvoranu: i muško, i žensko, i staro, i mlado. Programni dio pozdravne večeri završen je pjevanjem Hatikve.

Iza toga razvila se intimna zabava, pri kojoj je g. Sokolov davao prisutnicima potpise i posvete na slikama, snimljenim na stanici.

i najpošteniji i najpošteniji pjesnik. On je osvojio svoju evanđeljnu hramu, koji je bio posvećen kao na velike praznike. Prije čitanja ture, nadrabrin g. dr. Wezsel je održao progovijed, a poslije njega je održao g. Sokolov govor o temi Moše i Beceal, koju tretira odlomak perše u proš. o. suboti. Govor g. Sokolova u askenskom hramu je bio jedan od njegovih najboljih u Sarajevu. Na njemu se osvrnuli u jednom od idućih brojeva opširnije.

MITING DAMA. — OSNUTAK PODRUŽNICE WIZO-A.

U subotu, 17. marta ov. g., u 4 sata po podne, održan je sastanak dama u Jevrejskom Klubu. Sala Jevrejskog Kluba bila je dupkom puna mladih starih žena. Ova činjenica je dostatan dokaz da i naše žene imaju smisla za nacionalni rad. To je prvi pokušaj u našoj sredini da se pozovu žene na saradnju u cionističkim nastojanjima, i on je potpunom uspio.

G. Sokolova je pozdravila, na titulu gđa dra Rothkopfa, i predala mu jednu staru ketubu kao dar svih sarajevskih jevrejskih žena. Tu je ketubu poklonio u tu svrhu gđi Rothkopf dir. Zemaljske Banke g. Poljančić.

Prva je uzela riječ na mitingu dama gđa Laura Papo — Bohoretta, koja je, na lijepom špansko-jevrejskom jeziku, pozdravila uvaženog gosta. Ona je, među ostalim, rekla:

— Poštovani gospodine i vodo našeg naroda! U ime svojih sestara, naših majki i baka, onih naših majki iz periferije koje daju oblik i sadržaj našem jevrejstvu, pozdravljam Vas i želim Vam dobrodošlicu.

Vaš dolazak u našu sredinu, a specijalno među jevrejske žene, pripremao se za jedan novi i aktivan cionistički život u našim porodicama. Od jevrejske žene se traži saradnja na obnovnom djelu. Ona je izdala stoljećima živote svojih sinova za tuđe zemlje i države, a zašto ne bi sada vršila svoje dužnosti i davala svoje žrtve kada to od nas zahtjeva Erec-Isra'el.

Kod nas je običaj, g. predsjedniče, da se uz pozdrav i blagosilje. I ja Vas blagosiljem sa željom da ustrajete u svom svetom nastojanju na čast i diku jevrejskog naroda.

Očito dirnut velikom posjetom, skupoćnim darovima koje mu pokloniše sarajevske Jevrejke i lijepim govorom gđe Laura Papo, g. Sokolov je uzvao riječ, i rekao:

— Jedna ideja da se realizira mora biti privlačna, zanimljiva. I svijet koji je ima zagrijeti za jednu ideju treba da lako prima i da bude sklon novotarijama. Cionistička ideja može da zagrije, a jevrejski narod traži novosti pod čiji uticaj lako potpada. Cionistička ideja ima, dakle, mnoge uvjete da uspije.

Cionistički pokret traži i od žene rad, žrtvu. Rad bez žene je polovitan. Mi nememo polovičnosti, već cijelosti, potpunosti. Žena je uvijek i svugdje potpomagala i podupirala velike ideje i nacionalne akcije. Za vrijeme rata žene su radile u fabrikama, laboratorijima, bolnicama, i jevrejska žena je shvatila da je ona potrebna i neizmjenjiva. I ona je htjela, i ona je osnovala svoju organizaciju, svoj «Wizo». Ta je organizacija upriličila i jedan kongres.

Moderna žena traži, preko feminizma, ravnopravnost sa muškarcima. Žena je kod nas, u Organizaciji, ravnopravna. Njen glas vrijedi koliko i muškarčev. Jedna je žena izabrana i u Palestinsku Egzekutivu. To je gđica Sacher.

Njen rad u obnovnom djelu je od velike važnosti. Osim rada njenog u gošpodarstvu, u kući i u polju, žena ima da vrši funkciju vaspilateljice. Ona će da vaspitava novi jevrejski naraštaj, i da ga natapa ljubavi i sa mu formira dušu. Žena nije za politiku i politiziranje. Njen rad je praktičan, a cionistički pokret traži praktičnost.

Mi ne možemo ništa bez žene. Sve što radimo sami je jednostrano, i radi toga čemo s Vama raditi, srce uz srce i rame uz rame.

Svjetska Organizacija Cionističkih Žena (Wizo) je instrument na kojemu će dati i žena svoju melodiju simfoniji obnovnog djela. Wizo širi svoju djelatnost iz dana u dan. Za poslije noć u Beogradu, osnovana je i tamo jedna njena podružnica i Sarajevu, jevrejsko Sarajevu, treba da ima lakvu jednu podružnicu

iza govora g. Sokolova, g. inž. Oskar Grof je, pošto je pozvao sarajevske Jevrejke na rad, pročitao listu pripremnog akcionog odbora sarajevske podružnice Wizo-a, koja je jednodušno primljena.

Lista glasi: gđa Rifka dr. Levi, gđa Paula dr. Weszel, gđa Rahela Altarac, gđa Ilka Bšim, gđa Henriette Horwitz, gđa Laura Papo, gđa Vilma dr. Bauer, gđa Berta Alkalaj, gđa Mariane dr. Neuner, gđa Ruža Furcht, gđa Pepli dr. Pinto, gđa Mina Koš, gđa Klarica Levi, gđa Matilda Montilja, gđa Frida Herman.

Sa skupštine, isto na predlog g. inž. Grofa, poslana je Wizu u London ova depeša:

Prijedom boravka Nahuma Sokolova u Sarajevu a u čast gđice dr. Sokolov osnovana danas podružnica Wizo.

Mjesna Cionistička Organizacija. Po svršenom programnom dijelu, jedna od naših starih žena, u staroj sefardskoj nošnji, gđa Rifka Juda Levi, poklonila je g. Sokolovu jedan pešair, koji je ona, pred 70 godina, sama izvezla za svoje ruho i kitu rade «da ga ne ureknue».

U častnici Jevrejskog Kluba, koja je bila za tu prigodu naročito uređena, odmarao se g. Sokolov skoro 1 sat, do časa odlaska. Iz Jevrejskog Kluba odvezao se g. Sokolov, sa pratnjom, na stanicu, otkle je brzim vozom sa svojom delegacijom građanskog odbora za doček, koja ga je otpratila do Rajlova, otputovao u Zagreb.

Na stanicu se našlo na okupu jedno mnoštvo oduševljenog svijeta da isprate uvaženog gosta g. Sokolova, njegovu kćerku gđicu Sokolov, g. Lazara Avramovića sa suprugom i g. Semaja Demajev, koji su, po njihovim izjavama, ponikli najljepše utiske iz našega grada i koji su ostavili najljepše utiske u našem gradu. G. Sokolov je rekao, na ulazu u naš grad, da otvara svečanost koja će se slaviti u vrijeme njegovog boravka u našoj sredini. Nije se prevario. Jer je, zaista, boravak njegov meda nama bio za nas jedna lijepa svečanost.

IZJAVA MINISTRA SPOLJNJIH POSLOVA KRALJEVINE S. H. S. PREDsjedniku EGZEKUTIVE SVJETSKJE CIONISTICE ORGANIZACIJE G. SOKOLOVU.

Gospodine!

Vrlo mi je milo, da sam se, zahvaljujući ovom sastanku, bliže i detaljnije upoznao sa poštivalim i uspješnim napornim Jevrejskog Naroda za vaspitavanje i rekonstrukciju njegove otačbine u Palestini.

Primili smo sa najvećom simpatijom sve te napore od početka i, kako Vam je poznato, potpomagali smo iste u svima prilikama.

Ponavljam Vam one deklaracije, koje su bile date u sličnim prilikama u našoj zemlji.

Mi smo uvek gotovi pružiti lojalnu pomoć Vašem humanitarnom radu, za koji u ostalom, imate već pristanak i priznanje od strane kulturnih država i od strane Društva Naroda.

Izjavljujem Vam u isto vreme iskrenu želju, da Vaši napori budu krunisani punim uspjehom što pre moguće.

Ministar Inostranih Djela u z. Sumenković, v. r.

PUT G. NAHUMA SOKOLOVA IZ BEOGRADA U SARAJEVO.

Noćnim ekspresom, u utorku, 13. marta o. g. otplovao je predsjednik Egzekutive Cij. Organizacije g. Nahum Sokolov, u pratnji svoje keeri gđice Sokolov, g. Lazara Avramovića sa gospodom i g. Semaja Demaja u Sarajevu. Tim putem, na mnogim stanicama, iako je većim dijelom putovao noću, priredeni su g. Sokolovu sa strane Jevrejke lijepi dočeci i ovacije.

U Bos. Brodu pozdravio je gosta predsjednik jevrejske opštine g. Alfred Goldberger. Njega je naročito obradovalo što ga je zapala čast da pozdravi predsjednika na vratima Bosna. Tom prigodom predat je g. Sokolovu, u ime opštine, buket cvijeca.

Lijep doček su mu spremili i zenički Jevreji. Veliki dio zeničkih Jevreja je izašao na stanicu da pozdravi rijetkog gosta.

U Visokom je izišta pred g. predsjednika naročito opštinska deputacija koja je goste otpratila jedana veliki komad puta.

DAROVİ SARAJLILJA G. NAHUMA SOKOLOVU.

Za boravka u Sarajevu, g. Nahum Sokolov je oduo jedan niz darova, što su bili usagovani a što od privatnih lica. Ili se svi darovi odlikuju svojom samom, rijetkosti i istorijskom vrijednošću.

Seifarska opština mu je poklonila dva skupocjena egzemplara iz svoje biblioteke. Jedan gemaru (Bibla baura) iz godine 6222, tojest staru 400 godina. To je prvo usagovano izdanje gemara, a izdao ga Daniel Bomberg, drugi dar je kodeks — linot geonot iz got. 5244 to je prvo izdanje tog kodeksa, isto izdao od Danica Bombergina u Mlecima.

Naurabin g. dr. Moric Levi mu je poklonio iz svoje zbirke jedan rukopis, star 500—600 godina, koji sadržava rezponce Rav Haja, zadnjeg gaona u sursi koji je živio početkom 10. stoljeća. Djelo je više puta izdano, ali je interesantno i skupocjeno radi toga što je u manuskrupu.

Ketuba, koju su g. Sokolovu poklonile sarajevske Jevrejke, je stara 94 godine, kada je račin u Sarajevu bio čuveni rebi Moše Perera. Od veće vrijednosti i interesantnosti je divno izraden okvir iz ketube koji je star oko 400 godina. Na tom se okviru, sigurno usljed njegove ljepote, promijenilo nekoliko ketuba tako da se na jednu, kada više nije bila od potrebe i obvezne vrijednosti, priljepila druga, a na onu treća i t. d.

Od gđe Rifke Juda Levi dobio je g. Sokolov jedan stari peškir koji je ona izvezla, pred 70 godina za svoje ruho.

SARAJEVSKA STAMPA I DOLAZAK G. NAHUMA SOKOLOVA. — Sarajevska štampa je dolasku g. Nahuma Sokolova posvelila veliku pažnju, i prije njegovog dolaska, u mnogobrojnim stupcima njenim, tretirana su razna jevrejska pitanja, a naročito pitanja jevrejske nacionalne obnove. O dolasku i o mitingu u Narodnom Pozorištu oba sarajevska dnevnika, i Jugoslavenski List i «Vebernja Pošta» donijela su opširne izvještaje.

Salamon Trinko
sa suprugom, Zenica

Josef J. Finci
sa suprugom, Sarajevo

imaju čast pozvati Vas na vjenčanje svoje djece

CIPURE sa JAHIELOM

koje će se obaviti u nedjelju, dne 25. marta 1928. (4. nisana 5688.) u 2 1/2 sata poslije podne u Jevrejskom sefardskom hramu u Sarajevu.

Čestitanja nakon vjenčanja a hramu.

Brojovi: Trinko Finci, Sarajevo.

POSJETE G. SOKOLOVA.

U petak u jutro posjetio je g. Sokolov velikog župana g. M. N i k o l i ć a i gradskog komesara g. B i č a k č i č a. I s jednim i s drugim bio je razgovor srdačan, i kretao se, u glavnom, oko jevrejskog pitanja i oko budućnosti Sarajeva i Bosne. Još isto jutro, uzvratio je g. Sokolovu posjetu veliki župan g. Nikolić.

Oko 11 sati odvezao se u muzej gdje ga je primio direktor muzeja g. S k a r i ć. Tu ga je naročito zanimala »s a r a j e v s k a a g a d a«, o kojoj je mnogo čuo i čitao. Usljed kratkoće vremena, pregledao je g. Sokolov samo etnografsku zbirku.

Toga dana bio je pozvan g. Sokolov sa gđicom dr. Sokolov, beogradskim gostima i nekim uglednim članovima naše zajednice na ručak kod g. S i l v i a M. A l k a l a j a. Iza ručka servirana je crna kava, na koju su bili i još drugi pozvani.

Po podne, u 4 sata, priredio je e n g l e s k i k o n z u l g. G r e i g h u čast g. Sokolova čaj. Na čaju smo vidjeli među ostalim komandanta armije g. Smiljanića, generale gg. Jovanovića i Stojšića, gg. nadržabine i mnoge druge.

GOVORI G. SOKOLOVA U HRAMOVIMA

Arvitu je g. Sokolov prisustvovao u sefardskom hramu. Hram je bio, tom prigodom pun, a i žensko odjelenje, jer su i žene htjele čuti riječ uvaženog gosta. Iza arvita, održao je g. Sokolov kratak govor na hebrejskom jeziku. Govorio je o hramu i ulozi hrama u životu jevrejskog naroda. Iza njega je g. dr. V i t a K a j o n reproducirao govor g. Sokolova na mitingu u Narodnom Pozorištu na špansko-jevrejskom jeziku za one koji nisu razumjeli njemački govor g. Sokolova.

U petak na večer, u oči subote, priredio je nadržabin g. dr. S. W e s z e l večeru u čast g. Sokolova, njegove kćerke i beogradskih gostiju. Na tu večeru su pozvani i nekoji ugledni članovi aškenaske opštine. Iza večere, pri bogatim stolovima i crnoj kavi, na koju je bilo i dosta drugog svijeta pozvano, raspoloženo se zabavljalo.

U subotu, 17. marta ov. g., g. Sokolov je prisustvovao tefili u aškenaskom hramu, koji je bio posjećen kao na velike praznike. Prije čitanja tore, nadržabin g. dr. W e z s e l je održao propovijed, a poslije njega je održao g. Sokolov govor o temi Moše i Becalel, koju tretira odlomak peraše u prošloj suboti. Govor g. Sokolova u aškenaskom hramu je bio jedan od njegovih najboljih u Sarajevu. Na nj ćemo se osvrnuti u jednom od idućih brojeva opširnije.

Govori g. Sokolova u sarajevskim hramovima

GOVOR U SEFARDSKOM HRAMU.

Pred mnogobrojnim općinarima održao je g. S o k o l o v , u petak na večer, u sefardskom hramu, govor na hebrejskom jeziku, koji je pobožno saslušan. Među ostalim, on je rekao, otprilike, ovo:

Sveto je za mene ovo mjesto i sa strahopočitanjem stojim pred vama u tom času. Božanska gloriya lebdi u ovom mjestu. Veliko je značenje hrama, svetišta za naš narod; velika njegova uloga u našoj prošlosti. U njemu smo se molili Bogu za naše potrebe i za cijeli svijet, u njemu smo se nadali i crpili snagu za sve što nas je snašlo. Ali sva ova svetišta, svako za sebe, veliko i značajno, trebaju se udružiti u jedno veliko svetište, koje će stajati tamo, gdje se nekada javljao Bog svome narodu, u Cijonu. Nažalost, na stotine hramova ne dolaze u obzir za ovu veliku budućnost. Neki su od njih porušeni, neki spaljeni, mnogi oskvrnjeni a svitci tore porazbacani. Ovi hramovi koji postoje i vrše svoju zadaću, moraju snositi više, dok se izgradi centralno svetište. Ne znamo kad će se izgraditi bet ha-mihdaš u Jerušalajimu; to je u Božjim rukama. Mi ga danomice čekamo, da iz njega čujemo novu riječ, i mi, i cijelo čovječanstvo. Ali oko svetišta u Erec Israelu mora biti ljudi, koji će tamo živjeti. Da im se omogući život, valja pridonijeti korban, a taj su sarajevski Jevreji pridonijeli. U galutu se moraju nadopuniti molitve i novčane žrtve; u samoi Zemlji molitva prati rad.

Sarajevska Opština ima lijepu prošlost i bogatu tradiciju i zauzima časno mjesto među opštinama i to joj nameće dužnosti prema Erec Israelu. Sretan sam što boravim u ovoj sredini, koja je sjajno konzervirala svoje jevrejstvo.

GOVOR U AŠKENASKOM HRAMU.

G. Nahum Sokolov je u subotu, 17. marta ov. g. održao u aškenaskom hramu, iza govora g. dra S. Wezsela, lijep govor o Moše i Becalelu. Na temelju odlomka nedeljne peraše, g. Sokolov je iznio svoje misli o izgradnji jevrejskog doma u Palestini, upotrijebivši poznate riječi iz midraša o velikom graditelju miškana, Becalelu.

U midrašu se, naime, priča da je taj slavni graditelj došao Mojsiju i upitao ga: «Moše rabenu, ne shvatam tvoje zapovijedi u stvari gradnje miškana. Niko na svijetu ne nabavlja i ne gradi sebi namještaj za dom svoj prije nego što je sam dom sagradio. A ti, Mojsije, meni nalažeš da najprije sagradim miškan, a tek poslije zgradu miškanu». Na to je Mojsije odgovorio Becalelu: «Ta ti si taj slavni

Becalel, koji nosiš u sebi ime Božje i ti si taj koji moraš sam riješiti to pitanje koje meni stavljaš«.

Misli, koje se u tom midrašu kriju, veoma su duboke i velike. Ni sam Becalel ih nije mogao odmah da shvati. One su jedan program, stvaralački i životni, one su jedan nazor na život i stvaranje, one su sam život. Becalel, kao graditelj, ima da gradi i stvara prema tim riječima, prema tom programu.

Za gradnju jedne kuće mora da se najprije nabavi potreban materijal: kamen, pijesak, cigla, drvo, alat, a pošto se to sve nabavilo onda će se istom pristupiti samoj gradnji. Materija, prostor, to su oni elementi koji su preduslovni i preduvjetni za gradnju jedne zgrade. Za podizanje jednog hrama Božijeg uslovi su isti kao i za podizanje jednog običnog doma. Ali za izgradnju jednog Božjeg hrama taj materijal treba da bude duševni, duhovni. Tu se trebaju najprije predspremiti, vaspitati narodni osjećaji, narodna duša pa da iz toga iskrсне onaj pravi hram Božji i sveti duh Božije predaje. Tu se moraju najprije izgraditi svi preduslovi koji taj duh hrane i predstavljaju. To su kod izgradnje miškana menora, koja daje ono simbolično svijetlo što predstavlja tora, zatim aron-akodeš, u kojem se čuvaju ploče zakonodavne. I istom onda kada je narod prisvojio sebi sve ovo kao svoje duševne tekovine i istom onda kada je narod sve ovo primio kako svoju tradiciju, koja je simbolički prikazana u ovim predmetima, može da se pristupi gradnji samoga hrama.

Ovo što je vrijedno za jevrejski narod pred mnogo hiljada godina, nastavio je g. Sokolov, to vrijedi i danas. I mi stojimo pred takvim jednim velikim pothvatom. I mi imamo da izgradimo jedan novi hram, jedan novi miškan, a to je jevrejski narodni dom u Palestini koji će biti kulturni centar cjelokupnog jevrejskog naroda. I mi moramo, kako to Mojsije zamišlja i nalaže, najprije stvoriti potrebno oruđe, alat i materijal za gradnju našeg doma, a tek kasnije, kada smo se tim svim obezbijedili, pristupićemo samom radu. Naš dom je svet kao i hram Božji, i radi toga materijal za njegovu izgradnju biće ne samo materijalan, već i duhovan.

Naša je zadaća da vaspitamo jevrejski narod, slobodan za život u njegovoj državi, da ga predspremirao, da mu pobudimo nacionalne osjećaje, i to još u galutu, koji ja cijenim. Jevrejsvo u galutu je veoma diferencirano i raznobojno. U njemu ima mnogo struja. Nisu to samo Aškenazi i Sefardi, već ima još francuskih, engleskih, američkih i drugih Jevreja. Ta raznovrsnost rađa mnogim problemima. Taj problem je živ i aktuelan i u vašoj sredini. Meni je drago i radi toga što sam Vas posjetio. Taj problem mene interesira i kao istorika. Vaša

sredina ima dvije zajednice, i one moraju ići paralelno napretku i savršenstvu kao što moraju da čine sve grupe i grupice jevrejskog naroda. Ja želim i Vama da uzmete učešća u tom radu i da napredujete. I Vama Aškenazima i Vama Sefardima koje ja volim i cijenim i koji moraju biti ponosni što se njihovo izgovaranje hebrejskog jezika primilo kao oficijelno u Palestini i u literaturi, i kojom činjenicom kao da su svi Aškenazi postali Sefardi. Svima Vama želim da saradujete na nabavljanju tog potrebnog materijala. Nije samo taj rad, ta predsprema u galutu. Preduvjeti za izgradnju narodnog doma nalaze se u Palestini. Tamo imamo da kupimo zemljište, da ga naselimo sa jevrejskim pionirima, da podignemo škole i pokusne stanice i tako da najprije stvorimo namještaj, našu menoru, naš aron akodeš. Poslije ćemo pristupiti gradnji našeg velikog hrama, našeg novog miškana, našeg slobodnog doma.

Govor g. Sokolova u aškenaskom hramu bio je jedan od najuspjelijih u Sarajevu. Pun je bio lijepih i zgodnih paralela, fabula i citata iz biblije i midraša. Istaći nam je ne samo sadržaj, već i način predavanja, koji je bio lak, interesantan i pitoreskan. Naročito moramo ukazati na dio koji je govorio u opšte o umjetnosti i nadahnuću, o razlici između Mojsija i Becalela i njihovih značenja, a koji nam je upravo nemoguće reproducirati.

Iza programnog dijela banketa, predsjednik jevrejske opštine g. dr. Kohn pozdravio je drage i uvažene goste. Iza njega je uzeo riječ g. Sokolov, koji je u jednom temperamentnom i živom govoru pozvao zagrebačke Jevreje na žrtvu za narod.

— Prije 30 godina, rekao je Sokolov, držali su nas sanjarima, a nije prošlo ni 20 godina od onda, a mi smo dobili Balfourovu deklaraciju. I danas ti sanjari mogu ukazati na mnoge činjenice i stvarnosti koje opet ukazuju na stvarnost njihovog rada i bitijanja. Nema ništa realnijeg u jevrejstvu od Palestine, od Jerusalejima. Dovedi smo u zemlju više od 100 hiljada ljudi. Gradili smo ceste, kuće, domove, pokusne stanice, polje.

Ali nemamo protivnika, već tek samo indifernitnih. A oni su opasniji od protivnika.

Traži na koncu i od zagrebačkih Jevreja da stupe u četu prežalaca. Ne traži se samo novac, nego i švatanje za stvar i duhovno učestvovanje.

Iza govora g. Sokolova, koji je elektrizirao prisutne, skupljali su se prilozu za Keru Hajesod. Akcija na tom banketu je neobično uspjela.

U utorak prije podne, g. Sokolov i gđica Sokolova, u pratnji g. dra Huga Kohna i nadarabina g. dra Schwarza i drugih posjetili su jevrejske institucije i razgledali grad.

Osim Schwarzovog Doma, učinila su gospođa posjetu Gan-ajeladimu, gdje ih je, kao domaćicu, dočekala gđa Diana Romano. Tu su gosti bili obdareni burketima cvijeća i iznenadjeni napretkom dječeg gan-ajeladima u hebrejskom jeziku. Dječica Gan-ajeladima su dočekala i otpratila goste pjevanjem hebrejskih pjesama.

Istoga dana po podne, gđica Sokolov, član centralne uprave Wizo-a u Londonu, imala je sastanak sa zagrebačkom podružnicom Wizo-a. Na tom sastanku, gđica dr. Sokolov je podnijela izvještaj o radu i djelatnosti Wizo-a u Engleskoj, Austriji i Bugarskoj. Wizo je mlada institucija i ukazuje na znatne uspjeh. On još nije propagiran u dostojnoj mjeri i broj njegovih podružnica je malen. U zadnje vrijeme, njenom inicijativom osnovane su ovakve podružnice u Bugarskoj, a kod nas u Beogradu i Sarajevu.

Na večer, održan je miting u Makabijevom Domu, gdje je g. Sokolov govorio o današnjem stanju cionističkog pokreta.

U srijedu, 21. marta ov. g., u 5.50 sati, našao se na stanicu jedan veliki broj zagrebačkih cionista i izaslanika jevrejskih društava da otvore uvažene goste, koji su krenuli vozom za München.

Govori g. Sokolova u sarajevskim hramovima

GOVOR U SEFARSKOM HRAMU.

Pred mnogobrojnim općinarima održao je g. Sokolov, u petak na večer, u sefarskom hramu, govor na hebrejskom jeziku, koji je pobožno saslušao. Među ostalim, on je rekao, otplike, ovo:

Sveto je za mene ovo mjesto i sa strahopoštanjem stojim pred vama u tom času. Bozanska gorija lebdí u ovom mjestu. Veiko je značenje hrama, svetišta za naš narod; velika njegova uloga u našoj prošlosti. U njemu smo se molili Bogu za naše potrebe i za cijeli svijet, u njemu smo se nadali i erpili snagu za sve što nas je snašlo. Ali sva ova svetišta, svako za sebe, veliko i značajno, trebaju se udružiti u jedno veliko svetište, koje će stajati tamo, gdje se nekada javljao Bog svome narodu, u Cijonu. Nažalost, na stoline hramova ne dolaze u obzir za ovu veliku budućnost. Nekoji su od njih porušeni, nekiji spaljeni, mnogi oskrvnjeni a svitci tore porabacani. Ovi hramovi koji postoje i vrše svoju zadaću, moraju snositi više, dok se izgradi centralno svetište. Ne znamo kad će se izgraditi bet ha-mihnas u Jerusalejima; to je u Božjim rukama. Mi ga damonice čekamo, da iz njega čujemo novu riječ, i mi, i cijelo čovječanstvo. Ali oko svetišta u Erec Israelu mora biti ljudi, koji će tamo živjeti. Da im se omogući život, valja pridonijeti korban, a taj su sarajevski Jevreji pridonijeli. U galutu se moraju nadopuniti molitve i novčane žrtve: u samoj Zemlji molitva prati rad.

Sarajevska Opština ima lijepu prošlost i bogatu tradiciju i zauzima časno mjesto među opštinama i to joj nameće dužnosti prema Erec Israelu. Sretan sam što boravim u ovoj sredini, koja je sjajno konzervirala svoje jevrejstvo.

GOVOR U AŠKENASKOM HRAMU.

G. Nahum Sokolov je u subotu, 17. marta ov. g. održao u aškenaskom hramu, iza govora g. dra S. Wezela, lijep govor o Moše i Becealeu. Na temelju odlomka nedoljne peraše, g. Sokolov je iznio svoje misli o izgradnji jevrejskog doma u Palestini, upotrijebivši poznate riječi iz midraša o velikom graditelju miškana, Becealeu.

U midrašu se, naime, priča da je taj slavni graditelj došao Mojsiju i upitao ga: Moše rabenu, ne shvatam tvoje zapovijedi u stvari gradnje miškana. Niko na svijetu ne nabavlja i ne gradi sebi namještalj za dom svoj prije nego što je sam dom sagradio. A ti, Mojsije, meni nalažeš da najprije sagradim miškan, a tek poslije zgradu miškanus. Na to je Mojsije odgovorio Becealeu: Ta ti si taj slavni Becealel, koji nosiš u sebi ime Božje i ti si taj koji moraš sam riješiti to pitanje koje meni stavljaš.

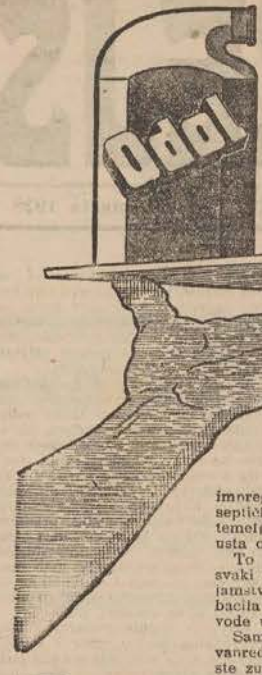
Misli, koje se u tom midrašu kriju, veoma su duboke i velike. Ni sam Becealel ih nije mogao odmah da shvati. One su jedan program, stvaralački i životni, one su jedan nazor na život i stvaranje, one su sam život. Becealel, kao graditelj, ima da gradi i stvara prema tim riječima, prema tom programu.

Za gradnju jedne kuće mora da se najprije nabavi potreban materijal: kamen, pijesak, cigla, drvo, alat, a počeo se to sve nabavilo onda će se istom pristupiti samoj gradnji. Materija, prostor, to su oni elementi koji su preduslovi i preduvjetni za gradnju jedne zgrade.

Za podizanje jednog hrama Božijeg uslovi su isti kao i za podizanje jednog običnog doma. Ali za izgradnju jednog Božijeg hrama taj materijal treba da bude dušovni, duhovni. Tu se trebaju najprije predpremiti, vaspitati narodni osjećaji, narodna duša pa da iz toga iskrane onaj pravi hram Božji i svieli duh Božije predaje. Tu se moraju najprije izgraditi svi preduslovi koji taj duh hrane i predstavljaju. To su kod izgradnje miškana menora, koja daje ono simbolično svjetlo što predstavlja tora, zatim aron-akodeš, u kojem se čuvaju ploče zakonodavne. I istom onda kada je narod prisvojio sebi sve ovo kao svoje duševne tekovine i istom onda kada je narod sve ovo primio kako svoju tradiciju, koja je simbolički prikazana u ovim predmetima, može da se pristupi gradnji samoga hrama.

Ovo što je vrijedilo za jevrejski narod pred mnogo hiljada godina, nastavio je g. Sokolov, to vjedi i danas. I mi stojimo pred takvim jednim velikim potvatom. I mi imamo da izgradimo jedan novi hram, jedan novi miškan, a to je jevrejski narodni dom u Palestini koji će biti kulturni centar cjelokupnog jevrejskog naroda. I mi moramo, kako to Mojsije zamišljava i nalaze, najprije stvoriti potrebno oruđe, alat i materijal za gradnju našeg doma, a tek kasnije, kada smo se tim svim obezbijedili, pristupićemo samom radu. Naš dom je svet kao i hram Božji, i radi toga materijal za njegovu izgradnju biće ne samo materijalan, već i duhovan.

Naša je zadaća da vaspitamo jevrejski narod, slobodan za život u njegovoj državi, da ga predpremitimo, da mu pobudimo nacionalne osjećaje, i to još u galutu, koji ja cijenim. Jevrejstvo u galutu je veoma diferencirano i razno. U njemu ima mnogo struja. Nisu to samo Aškenazi i Sefardi, već ima još Francuskih, engleskih, američkih i drugih Jevreja. Ta raznovrsnost rade mnogim problemima. Taj problem je živ i aktuelan i u vašoj sredini. Meni je drago i radi toga što sam Vas posjetio. Taj problem mene interesira i kao istorika. Vaša sredina ima dvije zajednice, i one moraju ići paralelno napretku i savršenstvu kao i grupice jevrejskog naroda. Ja želim i Vama da uzmete učešća u tom radu i da napredujete. I Vama Aškenazima i Vama Sefardima, koji ja volim i cijenim i koji moraju biti ponosni što se njihovo izgovaranje hebrejskog jezika primilo kao oficijelno u Palestini i u literaturi, i kojom činjenicom kao da su svi Aškenazi postali Sefardi. Svima Vama želim da saradujete na nabavljanju tog potrebnog materijala. Nije samo taj rad, ta predprema u galutu. Preduvjeti

Odol se dohite u svim ljekar i brijačnicama.

za izgradnju narodnog doma nalaze se u Palestini. Tamo imamo da kupimo zemljište, da ga naselimo sa jevrejskim pionirima, da podignemo škole i pokusne stanice i tako da najprije stvorimo namještalj, našu menoru, naš aron-akodeš. Poslije ćemo pristupiti gradnji našeg velikog hrama, našeg novog miškana, našeg slobodnog doma.

Govor g. Sokolova u aškenaskom hramu bio je jedan od najuspješnijih u Sarajevu. Pun je bio lijepih i zgodnih paralela, fabula i citata iz biblije i midraša. Istadi nam je ne samo sadržaj, već i način predavanja, koji je bio lak, interesantan i pitoreskan. Naročito moramo ukazati na dio koji je govorio u opšte o umjetnosti i nadahnuću, o razlici između Mojsija i Becealea i njihovih značenja, a koji nam je upravo nemoćno reproducirati.

Omladinski pokret:

Okružni sastanak S. Z. O. U. u Sarajevu

U nedjelju i ponedjeljak, dne 8. i 9. aprila o. g., održao se u našem gradu okružni sastanak omladinskih udruženja Bosne u S. Z. O. U.

Posljednja priredba S. Z. O. U. u Bosni bila je ona u augustu 1926. godine, tojest Slet, iza kojega su nastale u omladinskom pokretu naše Kraljevine nove struje i previranja, i od kojega se stanje, kao i forma, našeg omladinskog pokreta u mnogočem izmijenila.

Do danas osjećala se i zapažala se među omladinskim savezima udruženjima Bosne osjetna nepovezanost, koja je bila još veća naprama udruženjima van Bosne. Savezne priredbe kroz to posljednje vrijeme održavane su u mjestima koja su za Bosnu bila, ili radi stvarne veza ili kratkoće trajanja ili ograničenja slobodnog vremena i drugih razloga, nepristupačna. A bosanskim Saveznim udruženjima, pored pomenute povezanosti, manjka još i ono što je uslovno za zdravi naredak u radu i pokretu, a to je samostalno i dobro izrađeni primarni metod rada, koji ima da odgovara današnjem stanju pokreta u Bosni, a koji će omogućiti i udruženjima Bosne da, u neiskorijeno vrijeme, nadoknade svoju zaostalost. Na taj način omogućuje se ne samo organizaciono-eksterna povezanost savezne a i ostale omladine naše Kraljevine, nego s tim u vezi i nutarnja. Jer samo svestrana

MITING DAMA. — OSNUTAK PODRUŽNICE WIZO-A.

U subotu, 17. marta ov. g., u 4 sata po podne, održan je sastanak dama u Jevrejskom Klubu. Sala Jevrejskog Kluba bila je dupkom puna mladih i starih žena. Ova činjenica je dostatan dokaz da i naše žene imaju smisla za nacionalni rad. To je prvi pokušaj u našoj sredini da se pozovu žene na saradnju u cionističkim nastojanjima, i on je potpunoma uspio.

G. Sokolova je pozdravila, na ulazu gđa dra R o t h k o p f a, i predala mu jednu staru ketubu kao dar svih sarajevskih jevrejskih žena. Tu je ketubu poklonio u tu svrhu gđi Rothkopf dir. Zemaljske Banke g. Poljanić.

Prva je uzela riječ na mitingu dama gđa L a u r a P a p o — B o h o r e t a, koja je, na lijepom špansko-jevrejskom jeziku, pozdravila uvaženog gosta. Ona je, među ostalim, rekla:

— Poštovani gospodine i vođo našeg naroda! U ime svojih sestara, naših majki i baka, onih naših majki iz periferije koje daju oblik i sadržaj našem jevrejstvu, pozdravljam Vas i želim Vam dobrodošlicu.

Vaš dolazak u našu sredinu, a specijalno među jevrejske žene pripraviće teren za jedan novi i aktivni cionistički život u našim porodicama.

Od jevrejske žene se traži saradnja na obnovnom djelu. Ona je izdala stoljećima živote svojih sinova za tuđe zemlje i države, a zašto ne bi sada vršila svoje dužnosti i davala svoje žrtve kada to od nas zahtjeva Erec-Izrael.

Kod nas je običaj, g. predsjedniče, da se uz pozdrav i blagosivlje. I ja Vas blagosivljem sa željom da ustrajete u svom svetom nastojanju na čast i diku jevrejskog naroda.

Očito dirnut velikom posjetom, skupocjenim darovima koje mu pokloniše sarajevske Jevrejke i lijepim govorom gđe Laure Papo, g. Sokolov je uzeo riječ, i rekao:

— Jedna ideja da se realizira mora biti privlačiva, zamamijiva. I svijet koji se ima zagrijati za jednu ideju treba da lako prima i da bude sklon novotarijama. Cionistička ideja može da zagrije, a jevrejski narod traži novosti pod čiji uticaj lako potpada. Cionistička ideja ima, dakle, mnoge uvjete da uspije.

Cionistički pokret traži i od žene rad, žrtvu. Rad bez žene je polovičan. Mi nećemo polovičnosti, već cijelosti, potpunosti. Žena je uvijek i svugdje potpomagala i podupirala velike ideje i nacionalne akcije. Za vrijeme rata žene

su radile u fabrikama, laboratorijima, bolnicama. I jevrejska žena je shvatila da je ona potrebna i neminovna. I ona je haluc. I ona je osnovala svoju organizaciju, svoj «Wizo». Ta je organizacija upriličila i jedan kongres.

Moderna žena traži, preko feminizma, ravnopravnost s muškarcima. Žena je kod nas, u Organizaciji, ravnopravna. Njen glas vrijedi koliko i muškarčev. Jedna je žena izabrana i u Palestinsku Egzekutivu. To je gđica Sacher.

Njen rad u obnovnom djelu je od velike važnosti. Osim rada njenog u gospodarstvu, u kući i u polju, žena ima da vrši funkciju vaspitateljice. Ona će da vaspitava novi jevrejski naraštaj, i da ga natapa ljubavi i da mu formira dušu. Žena nije za politiku i politiziranje. Njen rad je praktičan, a cionistički pokret traži praktičnosti.

Mi ne možemo ništa bez žene. Sve što radimo sami je jednostrano, i radi toga ćemo s Vama raditi, srce uz srce i rame uz rame.

Svjetska Organizacija Cionističkih Žena (Wizo) je instrumenat na kojemu će dati i žena svoju melodiju simfoniji obnovnog djela. Wizo širi svoju djelatnost iz dana u dan. Za posjete moje u Beogradu, osnovana je i tamo jedna njena podružnica. I Sarajevo, jevrejsko Sarajevo, treba da ima takvu jednu podružnicu.

Iza govora g. Sokolova, g. inž. O s k a r G r o f je, pošto je pozvao sarajevske Jevrejke na rad, predložio listu pripremnog akcionog odbora sarajevske podružnice Wizo-a, koja je jednodušno primljena.

Lista glasi: gđa Rifka dr. Levi, gđa Paula dr. Weszel, gđa Rahela Altarac, gđa Ilka Böhm, gđa Henriette Horwiz, gđa Laura Papo, gđa Vilma dr. Bauer, gđa Berta Alkalaj, gđa Mariane dr. Neuer, gđa Ruža Furcht, gđa Pepi dr. Pinto, gđa Mina Koš, gđa Klarica Levi, gđa Matilda Montilja, gđa Frida Herman.

Sa skupštine, isto na predlog g. inž. Grofa, poslana je Wizu u London ova depeša:

Prigodom boravka Nahuma Sokolova u Sarajevu a u čast gđice dr. Sokolov osnovana danas podružnica Wizo. Mjesna (ženska, o.a.) Cionistička Organizacija.

Po svršenom programnom dijelu, jedna od naših starih žena, u staroj sefardskoj nošnji, gđa Rifka Juda Levi, poklonila je g. Sokolovu jedan peškir, koji je ona, pred 70 godina, sama izvezla za svoje ruho i kitu rute «da ga ne ureknu».

U čitaonici Jevrejskog Kluba, koja je bila za tu prigodu naročito uređena, odmarao se g. Sokolov skoro 1 sat, do časa odlaska. Iz Jevrejskog Kluba odvezao

se g. Sokolov, sa pratnjom, na stanicu, otkle je brzim vozom sa svojom gđicom kćerkom, beogradskim gostima i delegacijom građanskog odbora za doček, koja ga je otpratila do Rajlovca, oputovao u Zagreb.

Na stanici se našlo na okupu jedno mnoštvo oduševljenog svijeta da isprate uvaženog gosta g. Sokolova, njegovu kćerku gđicu Sokolov, g. Lazara Avramovića sa suprugom i g. Šemaja Demaja, koji su, po njihovim izjavama, ponijeli najljepše utiske iz našega grada i koji su ostavili najljepše utiske u našem gradu. G. Sokolov je rekao, na ulazu u naš grad, da otvara svečanost koja će se slaviti za vrijeme njegovog boravka u našoj sredini. Nije se prevario. Jer je, zaista, boravak njegov među nama bio za nas jedna lijepa svečanost.

DAROVİ SARAJLIJA G. NAHUMU SOKOLOVU.

Za boravka u Sarajevu, g. Nahum Sokolov je dobio jedan niz darova, što od naših ustanova a što od privatnih lica. Ti se svi darovi odlikuju svojom starinom, rijetkosti i istorijskom vrijednosti.

Sefardska opština mu je poklonila dva skupocijena egzemplara iz svoje biblioteke. Jednu gemaru (Baba batra) iz godine 6282., tojest staru 406 godina. To je prvo tiskano izdanje Talmuda, a izdao ga Daniel Bombergni. Drugi dar je Kodeks — Ilhiot gedoiot iz god. 5310. To je prvo izdanje tog Kodeksa, isto izdano od Daniela Bombergia u Mlecima.

Nadrabin g. dr. Moric Levi mu je poklonio iz svoje zbirke jedan rukopis, star 500—600 godina, koji sadržava responze rav Haja, zadnjeg gaona u Suri koji je živio početkom 10. stoljeća. Djelo je više puta izdano, ali je ineresantno i skupocjeno radi toga što je u manuskriptu.

K e t u b a, koju su g. Sokolovu poklonile sarajevske Jevrejke, je stara 94 godine, kada je rabin u Sarajevu bio čuveni rebi Moše Perera. Od veće vrijednosti i interesantnosti je divno izrađen okvir te ketube koji je star oko 400 godina. Na tom se okviru, sigurno usljed njegove ljepote, promijenilo nekoliko ketuba tako da se na jednu, kada više nije bila od potrebe i obvezne vrijednosti, prilijepila druga, a na ovu treća i. t. d.

Od gđe R i f k e J u d a L e v i dobio je g. Sokolov jedan stari peškir koji je ona izvezla, pred 70 godina za svoje ruho.

SARAJEVSKA ŠTAMPA I DOLAZAK G. NAHUMA SOKOLOVA.

- Sarajevska štampa je dolasku g. Nahuma Sokolova posvetila veliku pažnju. I prije njegovog dolaska, u mnogobrojnim stupcima njenim, tretirana su razna jevrejska pitanja, a naročito pitanja jevrejske nacionalne obnove. O dolasku i o mitingu u Narodnom Pozorištu oba sarajevska dnevnika, i »Jugoslavenski List« i «Večernja Pošta« donijela su opširne izvještaje.